

**Ne dotikajte se me.
Tak kot sem, sem največji kapital.
Jaz sem voda, ki se v njej
usoda sveta dogaja za nas.
Omotičen sem. Ničesar ne razujem.
Vem.**

(Tomaz Šalamun)

Nekaj časa nazaj sem s strani dela naših oblasti zasledila zelo zanimiv stavek **"alternativna kultura ne sodi v center, ampak na obrobje prestolnice"** ... Kaj? Zakaj? Kaj se dogaja z nami, da postajamo tako uniformna družba ... Družba, kjer mediji ne le indirektno, ampak tudi direktno vplivajo na vsak naš korak. Družba, kjer drugačnost ostaja in vedno bolj postaja nekakšna anomalija dobre in pravične družbe. Družba, kjer nam oblasti govorijo tudi to, kaj naj jemo. In konec koncev družba, kjer smo lahko na vsakem koraku opravičeno ali neopravičeno formalno nadzorovani in kaznovani tako zaradi tega, ker sploh smo, kot tudi zaradi tega, kakšne barve je naša koža ... In če pogledamo na družbo tako, je res povsem samoumevno, zakaj alternativa, ki je vedno prinašala nekakšne spremembe in je ponavadi nosilec razvoja, ustvarjalnosti in svobodnega mišljenja, ni zaželeno ...

In mislim, da so to tudi glavni razlogi, zakaj je naša tretja številka posvečena predvsem tematiki alternative tako na področju kulture kot tudi na vseh ostalih področjih, še posebej aktivističnem. Zdi se mi namreč, da je trenutno čas, ko, bolj kot kadarkoli, potrebujemo tudi nekaj, kar nujno ne izhaja iz klasičnega "mainstreama" ter ga posledično posredno tudi ne utrjuje.

In zaradi tega tudi ne bom podala nobene klasične definicije alternativnosti, ker je to pač pojem, ki ga uporabljamo vsi, pa nikomur ni povsem jasno, kaj sploh pomeni ... Raje bom povedala, kaj sama vidim, oziroma čutim ob tem, pa čeprav je moja definicija bolj romantična kot realna. **Ampak sama sem na tako imenovani "alternativni sceni" spoznala nekaj najbolj energičnih, samosvojih, talentiranih, ustvarjalnih, močnih, odkritih in konec koncev tudi sposobnih ljudi.** Ljudi, ki ali živijo za umetnost ali pa živijo za druge. Prve vidim kot tiste, ki nočejo, da bi njihovo delo določal denar, predvsem denar in želje večine, ampak ustvarjajo tisto, kar čutijo. Pri drugih pa me je vedno znova presenetila njihova senzibilnost za posameznike v tej družbi, za njene napake in zablode. Pogosto se mi zdi, da so oni edini, ki začutijo problem v tistih krivicah, kjer je večino že zdavnaj preplavila apatija. In tisti, ki so pripravljeni tudi nekaj narediti, ne zgolj čakati, da bodo "dobri modri" možje na vrhu iz rokava potegnili prave karte. Ki jih ni in ni. In jih verjetno tudi nikoli ne bo. Ampak to je zgolj moj pogled.

Pa še nekaj me je naučila "alternativa". Da sem končno tudi na čust-

veni plati dojela razliko med legalnostjo in legitimnostjo. Vam je samoumevna?

Tudi jaz sem nekoč mislila, da mi je. Hkrati pa se mi zdi, da je za večino legalnost še vedno edini princip, ki ga na žalost vrednotijo mnogo više in neodvisno od legitimnosti. Kajti meni se zdi povsem legitimna pravica mladih, da imajo prostor, kjer se lahko srečujejo, oblikujejo projekte in svobodno ustvarjajo. Toda legalno jim to ni omogočeno. Ali je potem logično, da se ne glede na legalnost po principu legitimnosti poskrbi za to njihovo pravico?

Poglejmo še naprej. Na vsakem koraku vidim takšne in drugačne rasistične napise. Jih lahko spremenimo v ljudem prijazne? Legalno – ne. Legitimno – popolnoma.

In če pogledamo še malce drugače. Pred kratkim sem imela na obisku prijatelja temnejše polti. V nekem majhnem mestu v Sloveniji so ga v pol ure trikrat ustavili in legitimirali policisti. Zakon jim to zagotovo omogoča, toda kje je tukaj legitimnost njihovega početja pa je povsem drugo vprašanje ...

Predvsem zaradi takšnih vprašanj upam, da bomo ljudje dobili nekaj kritičnosti do naše zakonodaje in še posebej politike ter začeli razmišljati, ne pa zgolj poslušati. Kajti mislim, da so uporniki Z RAZLOGOM danes nujni in legitimni. Razlogov pa je tako ali tako še preveč.

Ampak dovolj o tem. Več o tem tako ali tako lahko preberete na ostalih straneh.

V tem uvodniku vas morem opozoriti zgolj še na nekaj stvari. Na delu spletnih strani Rdečega križa imamo obnovljen svoj del spletne strani (<http://predor.si21.com/>), kjer lahko izveste vse o nas in tudi o naših obstranskih projektih. Pri čemer poleg delavnic po šolah organiziramo še dve stvari.

Najprej gre za nekakšen "šopek dobrih del". To pomeni, da bomo poskušali na različnih delavnicah po šolah in drugih ustanovah ter na takšnih in drugačnih srečanjih izdelati nakit, posodo in voščilnice, ki jih bomo potem prodali in izkupiček namenili tistim, ki ta denar najbolj potrebujejo.

Drug nepovezan, ampak vzporeden projekt je projekt nekakšnega dnevnega centra za mlade. Kar pomeni le to, da se bomo **sproščeno srečevali vsi**, ki si želimo malce več družbe. In skupaj bomo potem brali poezijo, šivali oblačila, se ličili, urejali prostor, se malce igrali zmenkarije, izdelovali nakit in lutke, poslušali o metalu, organizirali hipijado .... Ali pa zgolj uživali in malo ustvarjali ... Ta center pa se bo odprl **29. 11. ob 15.00 v stari tovarni Rog, na Trubarjevi 72, tako da vabljeni vsi ...**

Tanja Peček

Kolofon

Glavna in odgovorna urednica: Tanja Peček

Uredniški odbor: Jerneja Dečar, Barbara Kotnik, Nina Kovačič, Tanja Peček

Sodelavci: Klemen Čeligoj, Anja Lipovšek, Tilen Peček, Lidija Vučajnk, Thierno Diallo, Vlasta Nussdorfer, Amela Smajić, Špela Peterlin, Tamara Mijatovič, Helena Liberšar, Tanja Peterlin, Lidija Vučajnk, Monika Bohinec, Rogovci...

Naslovnica: Rogovci

Lektorica: Lidija Vučajnk

Naklada: 5.000 izvodov

Izdaja: Tiskarna Impress d.d., Ivančna Gorica

Mail: predor.projekti@gmail.com

Telefon: 031 350 344

Pišete nam lahko tudi na:

Tanja Peček

Cesta 27. aprila 31, Rožna dolina (Blok 7), 1000 Ljubljana

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije (komunikacije) je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije. Prav tako ne odraža stališč Nacionalne agencije.

Nekaj iz vsebine

Vlasta Nussdorfer
spregovori o
nasilju

Rog – Edini preostali raj
na Zemlji?

Imamo tudi v Sloveniji
novodobno koncentracijsko
taborišče ali kaj se dogaja v
centru za tujce v Postojni?

Socialni center v Rogu

Tudi to je nogomet

Otroci vojaki

Integracija beguncev

Vlasta Nussdorfer in nasilje nad otroci

Ko sem oktobra leta 1973 prvič stopila v prostore tedaj zelo veličastne zgradbe Univerze v Ljubljani, sem potihem sanjala o poklicu, ki bo pravičen. Zdelo se mi je, da je to lahko samo sodnik. Tekla so leta študija in leta 1977 sem ga zaključila, leta 1978 pa dobila pripravništvo na tedanjem Okrožnem državnem tožilstvu v Ljubljani. Poklic tožilca sem sicer spoznala preko študija, ko sem kot študentka drugega letnika prisostvovala nekaj glavnim obravnavam, da bi za kazensko procesno pravo napisala nalogo o eni izmed končanih obravnav. Zdelo se mi je, in nisem sem motila, da ni tako prepo-znaven kot je bil npr. odvetnik in sodnik. Ko sem komu pripovedovala, da delam na tožilstvu, so me vedno povezovali s sodiščem in mi rekli: »Ja, sodnica ste.« Težko jim je bilo dopovedati, da je tožilec povsem samo-stojen lik kazenskega postopka, da ne dela na sodišču, da tam le zastopa obtožne akte. Še zlasti pa je bilo ljudem težko povedati, da je pošten, pravičen in pozitiven. Ob ostankih preteklosti so vsi ob besedi tožilec pomislili na nekoga, ki dela nekaj slabega, ki ljudi toži, pa niso krivi, ... Zato sem si zadala osnovno nalogo svojega poklicnega življenja, da tožilca kot lik postopka pokažem povsem drugače; strokovnega, poštenega, pravičnega, ...

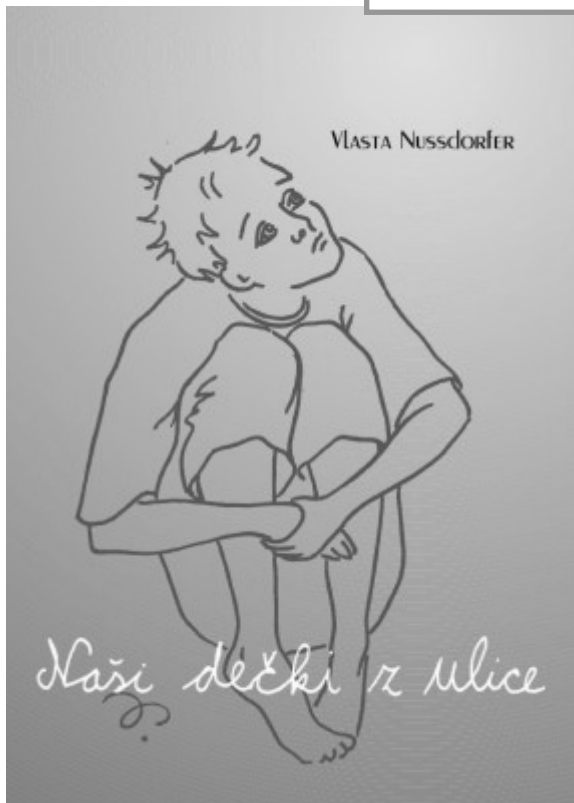
Sreči gre pripisati,

da so rabili nekoga za delo na mladoletniškem oddelku. Ta mi je bil pisan na kožo. Delo z mladimi prestopniki je namreč tisto, ki ti lahko vsaj kdaj prinese kakšen pozitiven rezultat. Mladi so namreč velikokrat žrtve svojega okolja, staršev, tistih, ki bi jim morali biti najbližje, pa jih zanemarijo, celo zapustijo ali se z njimi preprosto ne ukvarjajo. Zato zaidejo na stranpoti, prične se celo uživanje mamil, kazniva dejanja, včasih izključitve iz okolja, zavodi in celo zapor.

Ko stoji pred teboj mladoletnik, ki je izvršil hudo kaznivo dejanje, se je vedno potrebno vprašati: zakaj? Ali je zapadel v slabo družbo, kako je z njegovo družino, šolo, dodatnimi aktivnostmi, zlasti športom. Če imajo mladi svoj cilj, ki je pozitiven, potem ni bojazni, da bi imeli čas, voljo in željo po izvršitvi kaznivih dejanj. Lahko gre sicer za enkratno mladostniški spodrselj, ki privede do morda poškodovanja tuje stvari, česa podobnega, nikakor pa mladoletnik, ki ima trdno in dobro družinsko okolje, s tem ne nadaljuje. Prav v njem najde dobro oporo, možnosti za kreativno razvijanje in pozitivno samopodobo. Ta je

najpomembnejša. Če te ni, če je mlada oseba prepuščena sama sebi, negativnim odzivom okolice, ne vzpodbudam najbližjih, potem se pogosto dokazuje na negativnih področjih. Želi, da ga opazijo, da naredi nekaj posebnega, četudi povezanega s kriminalom. Rak rana mladostništva sta seveda alkohol in mamila. Prav slednje privedejo v najhujše krize in izvrševanje kaznivih dejanj zaradi pridobivanja sredstev zanje, končno pa tudi v razpad osebnosti in zdravja.

Ko stoji pred teboj mladoletnik, ki je izvršil hudo kaznivo dejanje, se je vedno potrebno vprašati: zakaj?

Mladoletniškemu prestopništvu se je na tožilstvu pridružilo še nasilje in spolna kriminaliteta; oddelek, na katerem sem bila polnih petindvajset let, mi je prinesel širok vpogled v problematiko številnih družin, mladostnikov, ljudi v srednjem življenjskem obdobju pa tudi starostnikov. Mnoge je zaznamovalo prav nasilje, bili so njegove žrtve in kasneje celo storilci hudih kaznivih dejanj.

Specifična so tudi področja spolnega nasilja. Najpogostejši so spolni napadi na osebo mlajšo od petnajst let. Gre za posege na telo otroka, ki imajo spolno konotacijo in namen storilca je prav zadovoljitev spolnega nagona na otrokovem telesu. Najpogosteje so ta dejanja storjena prav v družinskem oziroma sorodstvenem krogu. Otroci so storilcem zaupani v vzgojo in varstvo, ti pa to zlorabijo, ranijo njihovo dušo in telo in posledice so prisotne vse življenje. Pogosto je spolno nasilje povezano tudi s fizičnim nasiljem nad družinskimi člani, običajno ženo ali partnerico. Seveda pa niso storilci le moški, redkeje a nedvomno so tudi ženske.

Prav družinsko nasilje je bilo mnogo let tabu tema, saj se o njem ni govorilo veliko. Ljudje so ga občutili in doživljali, vendar so iz strahu, da bi se zanj izvedelo ali jim drugi sploh ne bi verjeli, o njem preprosto molčali. Gluha so bila tudi ušesa sosedov, čeprav so pogosto slišali vik in krik iz sosednjih stanovanj. Pretepane ženske, ki so si obraz zjutraj napudrale, so bile sicer deležne pogledov, a zganil se ni skoraj nihče.

V minulih letih se je na tem področju naredil velik korak naprej. O nasilju se govori, piše, o njem potekajo simpoziji, kongresi, delavnice, ... skoraj ni več otroka, ki si ne bi upal vsaj v šoli povedati, kakšno je stanje doma, če pa ne govori, so opazni »kriki na pomoč«, ki jih morajo videti in slišati

Gre za posege na telo otroka, ki imajo spolno konotacijo in namen storilca je prav zadovoljitev spolnega nagona na otrokovem telesu. Najpogosteje so ta dejanja storjena prav v družinskem oziroma sorodstvenem krogu.

vzgojiteljice, učiteljice in drugo vzgojno osebje. Nanj so pozorni tudi pediatri in zdravniki splošne prakse, pa tudi ginekologi. Mnogi se izobražujejo, ker ga želijo spoznati ter žrtvam pomagati. Slovenija je preplavljena s številnimi nevladnimi organizacijami, ki žrtvam

pomagajo. In prav je tako. Izboljšave so vidne tudi na CDS. Imamo dvanajst regijskih koordinatorok za bolj proti nasilju, pogosti so sestanki, na katerih se odkrito pogovorijo o družini, v kateri vlada nasilje, bodisi fizično, psihično, spolno ali ekonomsko, in naredi načrt pomoči.

A child walk slowly passed the ruins ... Her eyes are weary and in tears ...
Tears of frighten and sorrow ... Of fear losing her one and only family

Kazenski postopki zoper storilce so le ena izmed poti obsodba z varstvenim nadzorstvom, še ne pomenijo celostne rešitve.

bo uvid v družinsko problematiko širok, pomoč pa hitra in učinkovita.

Zaradi številnih izkušenj s storilci in žrtvami, ki sem si jih pridobila pri svojem delu, sem kot predsednica Društva državnih tožilcev Slovenije pred štirimi leti dala pobudo za ustanovitev Belega obroča Slovenije.

Je društvo za pomoč žrtvam kaznivih dejanj in kot tako del široke mreže društev Belega obroča okrog Evrope. Ustanovljeno je bilo 5. 12. 2003 (na Miklavžev večer) kot odgovor na zelo konkretne in boleče rane naše družbe. Gre za povezovanje, torej obroč, v katerega vstopajo žrtve, ki potrebujejo pomoč, in tisti, ki jim jo lahko nudijo. Člani so številni pravni strokovnjaki, psihologi, socialni delavci, ljudje različnih poklicev in nekatere nevladne organizacije. Vsi želijo s svojimi izkušnjami pomagati pri reševanju težav tistih, ki trpijo zaradi materialnih, fizičnih ali psihičnih posledic kaznivih dejanj, predvsem z elementi nasilja.

Konkretne naloge društva so:

- **pravna in psiho-socialna pomoč žrtvam kaznivih dejanj**
- **izobraževalni programi za strokovne delavce, ki delajo z žrtvami**
- **obveščanje javnosti o celotnem spektru pomoči žrtvam in preventivno delovanje**
- **priprava zakonodajnih predlogov za izboljšanje položaja žrtev kaznivih dejanj**
- **zaščita in predstavitev pravic žrtev v postopkih pred državnimi organi**
- **sodelovanje z vladnimi in nevladnimi organizacijami, ki skrbijo za žrtve kaznivih dejanj**
- **materialna pomoč žrtvam v obliki finančnih prispevkov**
- **povezovanje s sorodnimi društvi in združenji, vključitev v mednarodno mrežo služb za pomoč žrtvam kaznivih dejanj**

V več kot treh letih delovanja smo naredili veliko. Na nas se je obrnilo mnogo žrtev, ki smo jim pomagali na poteh številnih postopkov. Mnogim smo pomagali tudi s finančnimi prispevki.

Na Miklavža 2005 in 2006 sem izdala dve knjigi. Prvo z naslovom **Naše deklice z vžigalicami** in drugo z naslovom **Naši dečki z ulice**. Obe sta polni pretresljivih zgodb o deklicah, dečkih, ženskah in moških, ki jim življenje ni prizaneslo. V prvi sem predstavila dvanajst zgodb o nasilju, katerega žrtve so bile ženske, v drugi pa se dotaknila narkomanije, alkoholizma, invalidnosti, nasilja, zavodov, brezdromstva in še česa. Obe knjigi predstavljata celoto. Komentarje k prvi knjigi so podali številni znani in neznani Slovenci, izključno moški. O zgodbah v drugi knjigi pa so svoje rekli dijaki Gimnazije in kmetijske šole Grm Novo mesto. Zdelo se mi je prav, da zgodbe komentirajo mladi, ki nastavijo zrcalo starejšim. Sedaj vemo, kaj mislijo, kaj bi oni naredili in kako nas vidijo.

Veliko je narejenega. Hodimo po poti, ki kaže svoj plemeniti cilj, to je konec nasilja in pomoč žrtvam. In vendar

reševanja. Tudi pripor, prepoved približanja, zapor ali pogojna Družina pogosto rabi veliko več. Potrebno je pomagati otrokom, vprašanje je, kako je z življenjem družine naprej, kako bo z razvezo, stanovanjem, ... zato je nujen celostni pristop, da bomo morali prehoditi še mnogo kilometrov in narediti ogromno sprememb na vseh področjih.

A, kjer je volja, je tudi pot. Vesela sem, da komu zasije lučka upanja, ko nekdo dobi pomoč in si spremeni življenje; pravzaprav začne živeti drugače.

Vedeti je treba, da nobena finančna, psihološka ali kakršnakoli druga pomoč žrtvi ne pomaga dovolj, če sama ni pripravljena začeti živeti drugače. Nasilju je treba reči ne in narediti korak naprej v svetlo prihodnost. Mnoge žrtve, ki so to naredile, povedo, da si ne predstavljajo življenja z nasiljem, da so srečne, da so to epizodo končale in začele novo.

Torej, vredno se je upreti in poiskati poti rešitve.

Tako državne kot tudi nevladne institucije morajo najti skupno pot pomoči in veliko si obetamo tudi od novega Zakona o preprečevanju nasilja v družini, ki je že na poti sprejemanja v državnih inštitucijah.

Vsi stojimo v krogu upanja. Drug drugemu si podajamo plamen. Če moja luč ugasne, jo bo zanetila tvoja. Skupno oddajava silnejši žar ... Sleherna luč na svoj način obeta, da tema nima zadnje besede.

De McCanley

Vlasta Nussdorfer
generalna sekretarka Belega obroča Slovenije

"Na Miklavža 2005 in 2006 sem izdala dve knjigi. Prvo z naslovom Naše deklice z vžigalicami in drugo z naslovom Naši dečki z ulice. Obe sta polni pretresljivih zgodb o deklicah, dečkih, ženskah in moških, ki jim življenje ni prizaneslo. V prvi sem predstavila dvanajst zgodb o nasilju, katerega žrtve so bile ženske, v drugi pa se dotaknila narkomanije, alkoholizma, invalidnosti, nasilja, zavodov, brezdromstva in še česa."

Tukaj zdaj je konč vseh prepovedi, to vsak sam - sam si naredi,
cukrarna skvot živi, pridi tudi ti, če tako življenje srce ti požel!

ROG – Edini preostali RAJ v Ljubljani ali njena črna točka? Je to sploh vprašanje ...

Ste že slišali za Rog? Za staro tovarno koles? Ali pa za nov alternativni kottiček v Ljubljani? Ali pa za kraj, kjer lahko brezplačno vadite jogo? Kraj, kjer se lahko sprostite na izredno kvalitetnih, brezplačnih ter sproščeno-prijetnih koncertih z izključno avtorsko glasbo? Kraj, kjer lahko razstavljate ali pa si ogledate slike drugih manj uveljavljenih umetnikov? Ste morda slišali za kraj, kjer se zbirajo aktivisti, ki večino energije posvečajo boju za pravičnejši in bolj demokratični svet, pri čemer so njihova glavna prioriteta migracije? Ste morda slišali za kraj, kjer ste vedno dobrodošli? Kraj, kjer takoj dobite prostore, kjer lahko ustvarjate in vodite lastne projekte? Ali pa za kraj, kjer ste vsak dan znova in znova presenečeni nad ustvarjalnostjo, energijo, odprtostjo in senzibilnostjo ljudi?

Še niste? Kako ne? Kaj niste nikoli brali pravljice? Ali pa obiskali stare tovarne Rog na Trubarjevi 72, ki se je začasno spremenila v kraj "alternativnega" ustvarjanja in aktivizma? In če resnično želite doživeti vse to, potem imate dve možnosti. Pravzaprav tri.

Prvič. Še naprej berete pravljice in sanjariate o takšnih krajih. Raje ne. Drugič. Obiščite nas in se o vsem prepričate na lastne oči. Še vedno omahujete in bi raje zgolj brali pravljice? Potem vam ponujam še tretjo možnost. Obiščite nas na večerih pravljic, kjer vam

bomo pravljice na tem čudežnem kraju kar sami zaigrali. Za manjše in večje otroke ...

DEL skupne izjave ob odprtju Roga za zainteresirano javnost

V soboto, 25. 3., se je v zapuščeni tovarni Rog začela izvedba novega socialnega programa ter odprla pobuda za začasno uporabo tovarne z namenom izvajanja neprofitnih in neveljavljenih dejavnosti.

Ne gre za klasično zasedbo prostora, temveč le za začasno spremembo njegove namembnosti. 7000 kvadratnih metrov, ki so v lasti Mestne občine Ljubljana in so že 15 let prepuščeni propadanju, nameravamo samoiniciativno usposobiti za neodvisno produkcijo nepridobitnih kulturnih in socialnih vsebin. Dokler MOL ne zastavi jasne strategije za reševanje problematike tega praznega prostora in ne začne z njenim izvajanjem, ga želimo odpreti za vse zainteresirane posameznike, posameznice in skupine, ki se ukvarjajo z neprofitno dejavnostjo na različnih področjih.

Kot neformalna mreža posameznikov in posameznic menimo, da je naše dejanje popolnoma legitimno in utemeljeno, čeprav zaenkrat brez uradnega dovoljenja. Spodbudila ga je Mestna občina s svojo pridobitniško mentaliteto, slabim gospodarjenjem in nekorektnim odnosom do naše iniciative. MOL je najprej v prostorih zapuščene tovarne Rog dovolil odprtje debate na temo tega neizkoriščenega prostora (s predavanji, razstavami projektov za revitalizacijo Roga nastalih na Fakulteti za arhitekturo, delavnicami, okroglimi mizami, itn.) z namenom konstruktivnega reševanja perečega vprašanja. Pol ure pred podpisom ustno že zagotovljene pogodbe o začasni uporabi prostora pa je to dovoljenje preklical.

MOL je svojo odločitev pojasnil z besedami, da je bila naša iniciativa zavrnjena zaradi telefonskih klicev okoliških prebivalcev in prebivalk, ki so se pritožili, češ da »nočejo imeti nove Metelkove za svojo sosedo«. Na tem mestu želimo poudariti, da izhodišča, na katerih temelji AKC Metelkova Mesto, podpiramo, vendar želimo v prostorih zapuščene tovarne Rog ustvariti drugačne načine delovanja, ki temeljijo na začasnosti in na dnevni dejavnosti ter ki bi vključevala lokalno skupnost in zadovoljevala njene potrebe. V ta namen smo se lotili čiščenja in tehničnega usposabljanja sicer popolnoma zanemarjenih in do nedavnega nefunkcionalnih prostorov. Menimo, da je samoiniciativen in samoorganiziran pristop nujno potreben v klimi netolerance in pasivnosti, v kateri lahko že en ali dva telefonska klica z našim namenom in načini delovanja neinformiranih posameznikov in posameznice paralizirata dejavnosti in načrte naše skupine začasnih uporabnikov in uporabnic prostorov zapuščene tovarne Rog, ki delujemo prostovoljno z namenom, da bi prispevali k dobiti širše skupnosti.

Dokler MOL ne najde rešitev za 7000 kvadratnih metrov neizkoriščenega prostora v Rogu, lahko ta prostor, namesto da je zgolj opuščen in neizkoriščen objekt v središču mesta, gosti ateljeje, glasbene, video ali grafične studie, gledališke in plesne dvorane, prostore za delovanje različnih društev, otroška igrišča, socialne in družbene dejavnosti, itn. Radi bi odprli javni prostor za povsem nepridobitne in neodvisne dejavnosti ter s tem prispevali h kvaliteti umetnosti, kulture, socialne varnosti, mišljenja in življenja mesta Ljubljane.

V prostorih zapuščene tovarne Rog, 29. 3. 2006, ob 21:00.

Začasni uporabniki in uporabnice prostorov tovarne Rog

Precej poetičen uvod. Zagotovo. Ampak pravzaprav povsem realen. Kajti to je zame zagotovo najtežji članek, kar sem jih kadarkoli napisala. Pa ne zaradi težke teme, ampak zaradi tega, ker ne vem, kako naj pišem nepristransko, objektivno, nepolitično in predvsem, katere izmed tisočih trenutkov, ki so se zgodili v Rogu, naj opišem. In seveda, kako opisati nekaj tako neopisljivega. Ter kako v tako kratkem članku povedati toliko ... v bistvu povedati karkoli o vseh ljudeh, ki sodelujejo pri tem projektu ali o vseh programih, ki se odvijajo znotraj njega ...

Zaradi tega bom začela s kratko formalno predstavitevjo, ki jo lahko vidite tudi v delu skupne izjave v okvirčku. Rog je pred nekako letom in pol zasedla neformalna skupina ljudi in sicer iz dveh razlogov. Ker je tovarna prazna propadala že 15 let, hkrati pa je v Ljubljani ogromno posameznikov in skupin, ki delujejo v dobro skupnosti ter hkrati ustvarjajo na izredno raznolikih področjih umetnosti. Ob tem pa nimajo prostora, kjer bi jim bilo to omogočeno. In na podlagi tega je tudi nastal zelo znani rogovski rek: "Prostor brez ljudi in ljudje brez prostora."

Cilj Roga pa je uveljaviti

Ne oziraj se na zakon, ki nam tega ne pusti, skvotiraj prazne hiše, ki pravijo, da jih ni, vdrite v hišo in jo odprite za ljudi,

koncept začasne rabe prostorov, kar pomeni, da se ljudem omogoči delovanje na javnih prostorih, ki niso v uporabi, vse dokler lastnik (država ali občina) tam ne začne lastnih projektov. Pri tem gre predvsem za to, da se takšen status pravno formalno uredi, saj bi to poleg boljšega izkoristka javnega prostora (kulturno, umetniško in socialno ustvarjanje) pomenilo tudi to, da se v teh prostorih poskrbi za varnost, urejenost ... hkrati pa se začasni uporabnik tudi zaveže, da bo po določenem času prostor tudi zapustil. To je koncept, ki obema stranema omogoča maksimalni dobiček in je v tujini že precej uveljavljen.

Vprašanje pa je, koliko je naša država na to pripravljena? Sama upam, da je, čeprav si tega ne bi upala napovedati. In mislim, da imam za to precej dober razlog.

Svoj največji šok v povezavi s tem smo Rogovci zagotovo doživeli po poročilu ene izmed inšpekcij. **Kajti nihče izmed nas si ne more predstavljati, da lahko v svobodni in demokratični državi, za kakršno se Slovenija razglasa, uradna inštitucija v svojem poročilu napiše, da na nekem območju (Rog) ni sanitarij, ograje in vode, samo nekaj trenutkov za tistim, ko si je vse to ogledala in tudi uporabljala.** Da pa bi bila mera še bolj polna, pa se še samookliče za nekoga, ki lahko trdi, da alternativna scena pač ne sodi v center mesta. In ob tem ostane povsem nekaznovana ...

Toda takšna polena niso nikoli ustavila Rogovcev. Tam še vedno deluje ogromno različnih skupin, ki se srečujejo vsak torek ob 17.00 v Socialnem centru. Hkrati pa je to tudi čas, kadar lahko pridete v Rog, predstavite svoj projekt in prepričana sem, da vas bomo Rogovci z veseljem sprejeli. Kajti prav vsak, ki ima željo karkoli konstruktivnega početi, je vedno dobrodošel. Zaenkrat pa v Rogu delujejo likovniki, glasbeniki, plesalci, akrobati, modni oblikovalci, fotografi, športniki, literati, socialni center, fanzin, galerije, audiovizualisti, filmarji, center za jogo, ... in še mnogi drugi.

Ob tem sem prepričana, da bo prav vsakdo našel nekaj zase, pri čemer priporočam, da sledite programu na www.tovarna.org do takrat pa naj mnenja spregovorijo zase.

Tanja Peček

"V Rogu sem se že od samega začetka pridružila predvsem plesni skupini, s katero smo uredili plesni prostor v tretjem nadstropju. Sedaj sem bila eno leto odsotna, saj sem potovala po začasnih avtonomnih conah v Berlinu, Lizboni, Barceloni, kjer sem zbirala material za diplomsko nalogo **Začasna avtonomna cona in svobodni akter.** Po vrnitvi iz tujine sem bila več kot vesela, da Rog še deluje, predvsem zaradi močnega delovanja zelo predanih posameznikov, ki v tem prostoru delujejo z vso vztrajnostjo in odločnostjo. Tukaj se večinoma počutim zelo dobro, saj lahko izrazim zares točno to, kar mislim. Med sabo se poslušamo in spoštujemo, čeprav so pogosta tudi nestrinjanja glede osnovnih idej. Najbolj prijeten dogodek pa je zagotovo nepozabni jam session s plesalkami in glasbeniki."

Ajda

"V Rogu delujem v okviru projektov **Arto of living**, ki organizira brezplačno jogo tako za mlajše kot starejše, program nenasilja za najstnike, srečanja in nadgradnja znanj ljudi, ki so bili na seminarjih umetnosti življenja, projekcije video kaset na temo osebnega razvoja in knjižnica literature za osebno rast. Tukaj se počutim zelo dobro, samo zebe nas občasnno. In tudi občani MOL so zelo navdušeni nad urejenostjo prostora. Vsako jutro, ko pridemo ob 6.15, da naredimo jutranji program, je prisoten popoln mir. Ljudje prihajajo kljub zgodnji uri, saj jim mir in spokojnost prostora omogočita kreativnejši in uspešnejši delovnik. Večdnevni programi, ki jih izvajamo vsebujejo tudi fizično delo in ustvarjanje. Za to je Rog kot prostor primeren in omogoča razvoj kreativnosti in spodbuja prevzemanje družbene odgovornosti."

Katja

"Kako se počutim tukaj? No ja, ne vem, če se to da zdaj napisat na papir. Mogoče samo to, da sproščeno, enakovredno, svobodno, enostavno super."

Barbi

"Ko nam je sošolec nekoč razlagal, kako je bila ena izmed njegovih najbolj prijetnih življenjskih izkušenj odnašanje smeti iz Roga, mi ni bilo jasno popolnoma nič in verjetno bi ga kmalu razglasila za popolnoma norega. Tudi ko sem prvič v temi prišla tja, sem se skrivnostnosti in še posebej zidu malce ustrašila. Nato me je atmosfera prepričala, da pridem še enkrat. In še enkrat. In nenadoma sem postala z Rogom zasvojena. Nepozabni ljudje. Nepozabne izkušnje. Nepozabni občutki. In mislim, da tudi precejšnja mera spoznavanja sebe in osebne rasti. Toliko kreativnosti, povezanosti in različnosti po mojem mnenju ne najdeš nikjer drugje v Ljubljani. **To moraš enostavno čutiti in doživeti.**"

Tanja

POZOR!!! POZOR!!!

Pred dobrim letom se je preko Civilne iniciative izvedla začasna zasedba bivših poslopij tovarne ROG, ki so bili več kot deset let zapuščeni. Ko bo mestna občina Ljubljana imela konkreten plan za ureditev ROGA in bo začela s prenovo, smo pripravljene ROG zapustiti. Zaenkrat v Rogu delujejo likovniki, glasbeniki, plesalci, akrobati, modni oblikovalci, fotografi, športniki, literati, socialni center, fanzin, galerije, audiovizualisti, filmarji, center za jogo, ... ROG obiskuje in v njem deluje tudi presenetljivo veliko število ljudi iz tujine.

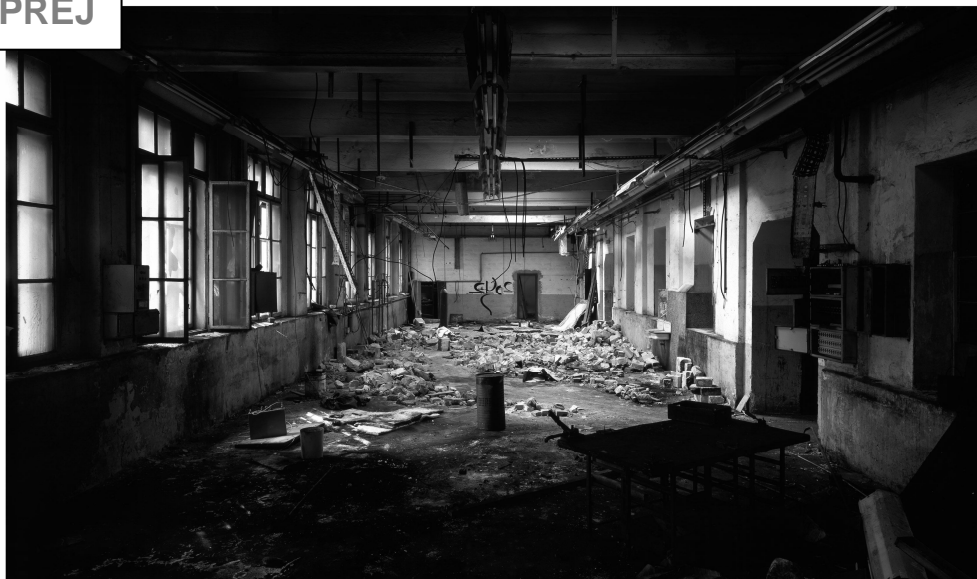
Z Rogom upravlja skupščina začasnih uporabnikov prostora v ROGu, ki sprejema odločitve s soglasjem vseh. Prostori so odprti za neodvisno konstruktivno ustvarjanje kakršnekoli vrste.

Z zasedbo ROGA opozarjamo na potrebo po ureditvi možnosti začasne rabe zapuščenih objektov, ki niso v uporabi. Pri tem se srečujemo z nerazumevanjem države in lokalne oblasti. Pridi in se na lastne oči prepričaj o dogajanju v ROGu!

Pridruži se debati o začasnih rabi zapuščenih prostorov! Uporabljal prostor v ROGu za svojo produkcijo, dokler ie to še možno!

... ne podpiramo oblasti, borimo se za boljši svet – svet brez laži,
avtonomno cono smo ustvarili anarhisti, skvoterji – naredite konč prepovedim tudi vi

PREJ

Koncertna dvorana

Dela za ureditev koncertne dvorane so se začela januarja 2007. Že pred začetkom urejanja je bil prostor v uporabi za koncerte (Lele lele, Avstrija, Švedska, Danska, 300.000 V.K., ROGov Hišni Bend, DJ Knez, ...) in snemanje filma (Franci Slak, Kakor v nebesih tako na zemlji) in videospota (FrozenchiID). Prva prireditve v urejeni koncertni dvorani se je zgodila 30. 3. 2007 in od takrat naprej deluje brez prekinitev. Koncertna dvorana je zvočno izolirana tako, da tudi ob največjem hrupu v dvorani (npr. bobnarski koncert ali ob glasni elektronski glasbi) najbližjih sosedov ne motimo. Eden od najbolj izpostavljenih sosedov pravi, da smo dobro izolirali in da ni problemov s hrupom. Dvorana ima urejene 3 zasilne izhode na dve različni strani. V njej so urejena stranišča z dotokom tekoče vode in odtokom v kanalizacijo. Dvorana se redno čisti in zrači. Gostinska dejavnost

se v koncertni dvorani ne opravlja. Pobiramo prostovoljne prispevke. Število obiskovalcev se giblje med 0 in 80, kar še zdaleč ni njena največja zmogljivost. Ocenjujem, da je ta vsaj 450 obiskovalcev. V ekipi, ki upravlja z dvorano, so Tine Drašak, Marko Bojičić, Aleš Košir in Thierno Diallo. Ne morem naštetih vseh prostovoljcev, ki so sodelovali pri vzpostavitvi koncertne dvorane kot prostora za produkcijo, ker nas je preveč. ROG si je ogledalo, vanj zahajalo in v njem delovalo tudi presenetljivo veliko ljudi iz tujine. Pomagali so tudi pri delu v koncertni dvorani.

Vse prireditve so bile izvedene s prostovoljnim delom tako s strani izvajalcev kot organizatorjev. Za nobeno prireditve nismo pobirali vstopnine. Pijače nismo prodajali. Velja nenapisano pravilo, da vsak, ki vzame pijačo, povrne vsaj stroške s prostovoljnim prispevkom, če lahko. Prostovoljni prispevki, so edini vir dohodkov. Program v dvorani je odprt za vse izvedljive predloge. Vsi ste vabljeni k sodelovanju. Potekajo dogovarjanja za gledališke in lutkovne predstave. Zahteva organizatorjev izvajalcem je, da izvajajo svojo lastno produkcijo, se pravi, da so oni avtorji tega, kar izvajajo. Če bi izvajali avtorska dela drugih avtorjev, bi to počeli na lastno odgovornost. Prav tako dajemo ljudem možnost izvajanja določenega programa samo enkrat, saj se nočemo ponavljati. Isti avtor- izvajalec lahko nastopa tudi večkrat, ampak vsakič z drugačnim programom.

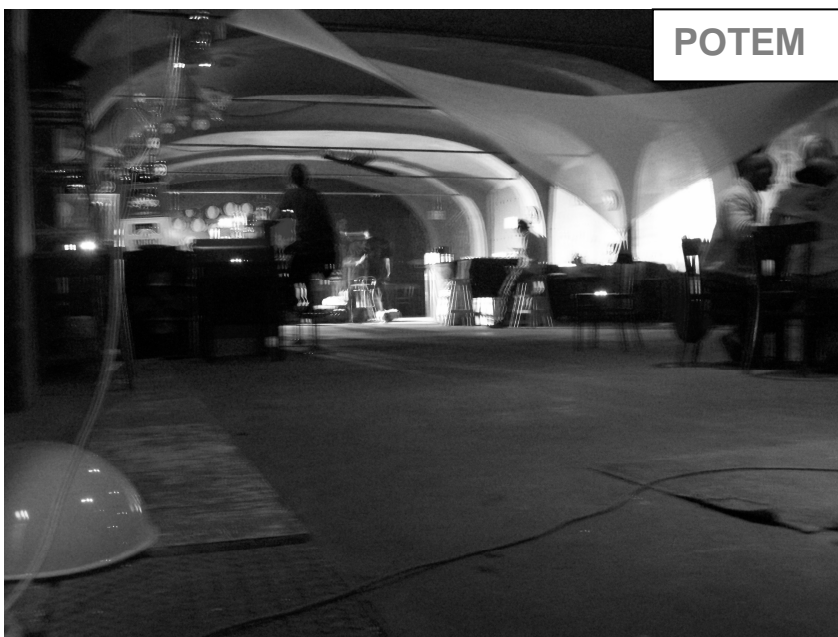
Program se stalno dopolnjuje.

Pri čemer smo do sedaj organizirali naslednje koncerte:

ROGov Hišni Bend, Ime Za Vse, Space Trippers, Luka Ropret, recital, Marko Brečelj, Anže Palka Flamenco Trio, Prulers, Moonlight Sky, Bossa de Novo, Doggy Stones, Dichon kvantet, Pinja Džazna, dub Ydub Foundation, 300.000 V.K., Haus Arest, Bogunov Duo, Jezus Osebn, Mofingo, FrozenchiID, Carnaval, Malina in Beli Čaj, BobenBaspAnanas, One Kick Setup, Language of Thought Hypothesis, Resistance is Futile, Edo Presley, Jah Ziggi, Galama, Tony's Friends, Illusion Caravan, Salamandra Salamandra, Aritmija in še mnogi drugi ... Poleg teh koncertov pa smo marsikdaj organizirali tudi tradicionalne Freestyle Karaoke in Jam Session ter Trans Test Party, Trans Form Party, Psy Night, Reggae Vibes, HipHop Nite odprti mikrofoni za raperje z glasbeno spremljavo v živo. Predstavitve sistema VodaJoga in House party z Borisom Vidmarjem ...

Iz tujine pa so nas obiskali: WOO – Belgrade Noise Society – Srbija, Baba-K – Nigerija, La Misa Negra – Čile, Španija, Un Swing De R'tard – Francija, Turbo Niglo Trio – Francija, Kehrbab – Francija, Jihad Soude System – Francija, King B-Fine – Sierra Leone, SoundSphere – Avstrija, Brown vs Brown – Nizozemska ...

POTEM

Thierno Diallo

Ker sovražimo fašizem, nas imajo za nestrpne,
ker ljubimo svobodo, nas imajo za utopiste.
Iz teme žalosti sužnjih let, skozi kri in plamen v lepši svet!

Socialni center v Rogu, Laboratorij za globalno državljanstvo in antirasistična skupščina

Socialni center je eden izmed projektov, ki se odvijajo v stari tovarni Rog na Trubarjevi 72. Le-tega je ustanovila neformalna skupina posameznikov in posameznic, ki se že precej dolgo ukvarja s problematiko pravičnejšega sveta, pri čemer je fokus v zadnjem času usmerjen predvsem na migracije, prekernost in izbrisane. Kljub temu pa ta skupina sodeluje tudi pri različnih drugih projektih, kjer so vse bolj opazni pritiski po normalizaciji in kjer prihaja do kršenja osnovnih pravic. Kljub temu pa se ta skupina od ostalih nevladnih organizacij, poleg tega, da to ni, razlikuje tudi v sami **metodi dela**. Le ta je precej bolj **aktivistično-terenska**.

Posamezno problematiko namreč želimo razumeti ne le skozi vidik posameznika, ampak skozi nekoliko širši kontekst pravičnejše družbe.

Naše delo izhaja iz predpostavke, da je pravica do selitve ena izmed osnovnih pravic vsakega človeka ne le bogatih Evropejcev in Američanov. Na migracije gledamo s precej širšega konteksta, pri čemer poskušamo razumeti trenutno stanje pri nas tako na podlagi globalnih odnosov v svetu kot tudi na osnovi zgodovinskega razvoja migracij in vsakokratnega odziva takratnega sistema na le-te. Pri tem želimo demantirati tudi nekatere splošno priznane stereotipe, ki nimajo z realnostjo ničesar skupnega, ampak predstavljajo zgolj dobro orožje politike pri krepitvi nestrpnosti med prebivalstvom. Javnosti in tudi sebi namreč želimo predstaviti realno situacijo, pri čemer se trudimo izogniti tako viktimizaciji posameznikov kot tudi klasičnemu pogledu medijev, in posledično večine.

V sklopu tega smo se začeli zanimati tudi za **Center za tujce v Postojni** ter obiskovati tiste, ki so tam zaprti. Pri tem so se srečali tudi z devetimi izredno mladimi nogometaši iz Gambije, ki so delno tudi zaradi njihove kampanje trenutno "na svobodi".

To delo, torej obiski zaprtih v Centru za tujce, ki še vedno poteka, pa je doseglo svoj višek z obiskom Alliete in Eve, dveh francoskih študentk prava, ki sta napisali izredno zanimivo poročilo o delovanju tega centra, del katerega najdete tudi na naslednji strani. Problem centra za tujce je namreč v tem, da spominja na novodobna koncentracijska taborišča, pa tega nihče ne želi opaziti. Čeprav je, glede na to, da se marsikdo trudi skriti podatke o njegovem obstoju in še mnogo bolj o samem delovanju le-tega, to precej težko. Poleg njegove prikritosti javnosti in neutemeljenosti pa je velik problem zagotovo tudi v tem, da ne gre zgolj za neko totalitarno ustanovo, ampak gre za totalitarno ustanovo, ki je ne nadzoruje nihče ter so njeni "prebivalci" na milost in nemilost prepuščeni samovolji tam delujočih. In kdorkoli pozna vsaj osnove psihologije, takoj razume, do kakšnih zlorab moči tam prihaja. Spomnite se samo klasičnega Zimbardovega poskusa o zaporih ali si oglejte film Das Experiment. Potem pa temu namesto študentov, ki poznajo pravila "igre", dodajte **nekoga, ki je prišel v državo, ki je ne pozna, ne govori njihovega jezika, ne razume, zakaj je pravzaprav zaprt, še mnogo manj pa mu je jasno, kaj se bo z njim pravzaprav zgodilo ...** Se vam že kaj bolj svita? Si lahko predstavljate njihov obup in negotovost? In si lahko predstavljate otroke v takšni ustanovi?

Naš trenutni glavni cilj pa je **ustanoviti mrežo odvetnikov, prostovoljcev ter borcev, ki se bodo ukvarjali s tem področjem in se hkrati trudili omogočiti osnovno brezplačno pravno pomoč za vsakega prosilca za azil, prebežnika in migranta na prostem, v centru za tujce v Postojni ali v azilnem domu.**

Prav tako pa želimo vzpostaviti tudi priporočila in pravne doktrine za druge podobne primere. Radi bi, da bi se spoštovale pravice vsakega posameznika, da bi le-ta sploh vedel, kaj njegove pravice so ter tudi, kako se mora pripraviti na zaslišanje, katera pot je najuspešnejša ter kdo mu lahko pri tem pomaga. Zasliševanja prosilcev za azil sedaj namreč niso nič drugega kot deset ur mučenja v želji, da bi ti popustil tej nehumani psihološki manipulaciji.

Naslednji cilj našega delovanja je sprožanje različnih debat, povezanih z migracijami ter širjenje znanja na tem področju. V sklopu tega je organiziran cikel predavanj, kjer bodo ugledni akademiki spregovorili o tej temi na precej drugačen, inovativen, a hkrati izredno strokoven način.

Pomemben del socialnega centra so seveda tudi različne kampanje, demonstracije, sodelovanje s podobnimi projekti v tujini, organizacija različnih družabnih večerov z odlično glasbo in še boljše hrano ...

Pri tem pa se zbiramo vsako **sredo ob 18.00 v Socialnem centru oziroma v Hiši cvetja v Rogu, tako da vabljeni vsi, ki vas to delo zanima ...**

V Socialnem centru v Rogu (Laboratorij za globalno državljanstvo) skupina posameznikov in posameznic (*No hesitation*) organizira brezplačno pravno pomoč zaprtim v Centru za tujce v Postojni, prosilcem za azil na Viču v Ljubljani ter *sans papier*, ljudem brez papirjev.

V ta namen bi radi pozvali študente/ke prava, tujih jezikov, socialnega dela in vse, ki jih to področje zanima, in bi lahko s svojim znanjem ali voljo prispevali k odpiranju vprašanj o migracijah, torej svobode gibanja in pravice do bivanja, da nas obiščejo.

Srečanja potekajo v Socialnem centru v Rogu na Trubarjevi 72, vsako sredo ob 18:00. Prav tako vas vabimo tudi na predavanja o globalnih migracijah, ki bodo potekala vsak ponedeljek ob 19:00 s pričetkom 5. novembra 2007.

Po predavanjih ob ponedeljkih boste uživali ali tudi sodelovali v Jam session-u, po sredinih sestankih pa večerja a la Louis s trans-vesoljsko glasbo.

Več informacij najdete na www.tovarna.org, lahko pa tudi pišete na roglist@druga.org ali pokličete na 031 350 344 (Tanja).

Tanja Peček

Povzetek poročila o dogajanju v centru za tujce v Postojni

Kaj in zakaj?

V želji po kontroli in nadzoru tujcev na njenem območju vse evropske države gradijo centre za tujce, da odstranijo ilegalne migrante in iskalce azila ter preprečijo njihovo integracijo ali kakršnokoli povezavo z matično družbo ... Sem zaprejo ljudi, ki čakajo na deportacijo, na pregled njihove identitete ter dovoljenje za deportacijo, ali tiste, ki so zaprosili za dovoljenje za bivanje in še niso dobili odgovora ...

Problemi

- V zaporu oz. v centru za tujce so zaprti ljudje, ki so odrezani od družbe, javnega mnenja (ne obstajajo) ...
- Nihče ne ve, da so notri ranljivi ljudje, ki so prepuščeni sami sebi, brez ideje, kaj narediti in kakšne so pravzaprav njihove pravice ...
- Zaprti so zgolj tujci, ki niso zgrešili nobenega kaznivega dejanja, ampak je njihov edini prekršek kršitev Zakona o migracijah
- Ni zaščite osnovnih pravic (zasebnost, družinsko življenje, nečloveško ravnanje)
- Pred kratkim je bilo notri zaprto dekle, ki pol leta ni spregovorila z nikomer, ker pač nihče ni znal njenega jezika ...

Slovenija in zgodovina

- Prvi center je bil odprt v Šiški (1992-2003) tako deportacijski oddelek kot azilni dom.
- 1999 – prvi Zakon o prosilcih za azil – pripor migrantov brez papirjev legalno dovoljen
- Soba s slabimi standardi v kleti (premalo postelj, tema ...) kamor so za določen čas zaprti vsi "nove" (od nekaj ur do tri dni) ...
- Od leta 2003 dve ustanovi
- Ločitev iskalcev azila (Vič) in ljudi brez dokumentov (Veliki otok blizu Postojne, Prosenjakovci (do 2006) in Vidonci (do 2004) - oba poleg avstrijske in madžarske meje).

Postojna

- 2005 (1639 tujcev); 2006 (1117 tujcev) ...
- 2006 - večina priprtih je iz Srbije in Črne gore (490), Albanije (240), Bosne in Hercegovine (104), Turčije (88), Makedonije (37) in Moldavije (34) ...
- Ni podatkov o starosti in spolu (večina mladi moški)
- Tri enote: prosilci za azil, deportacijska enota in družinska enota

Prosilca za azil

Prosilca za azil je nekdo, ki je zapustil svojo deželo, a še ni dobil odobrene zaščite kot prebežnik in še vedno čaka na formalen odgovor v povezavi z njegovim statusom.
Večina prosilcev za azil ni nameščena v Postojni ampak na Viču
V Postojni so nameščeni iskalci azila, ki so osumljeni zlorabe procedure, je njihova identiteta neznana, trpijo za nalezljivo boleznijo, ki jim je zavrnjena prošnja za azil...

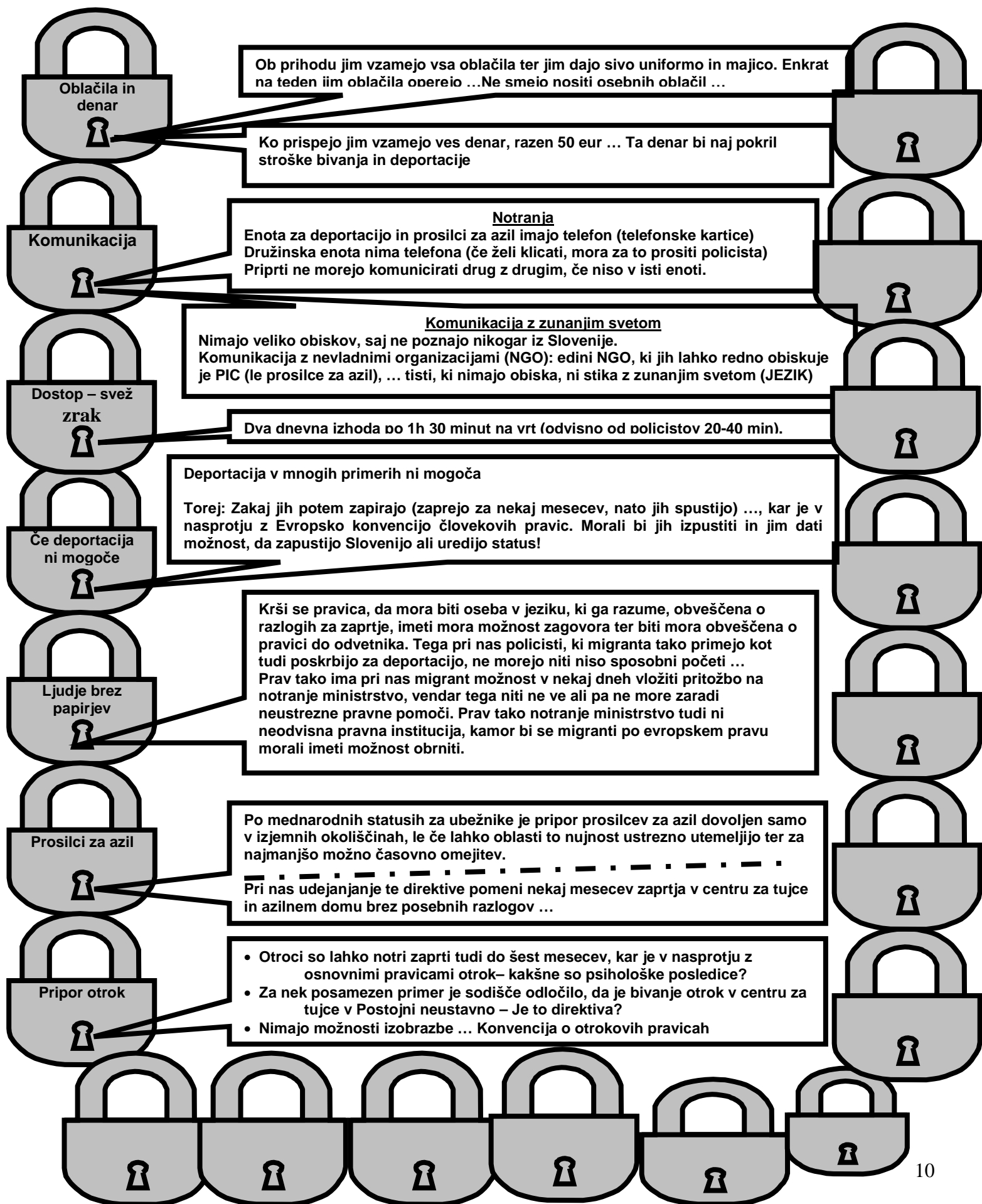
Zakaj? Kdo?

- Razlog: pospešitev deportacije
- Lahko so: nekdanji zavrjnjeni prosilci za azil, tujci brez dokumentov (delavci, žrtve trgovine z ljudmi, ljudje, katerih dovoljenje za bivanje v Sloveniji je zastarelo, tisti, ki brez dokumentov prečkajo Slovenijo – ni ciljna destinacija).
- Lahko ostanejo 6 mesecev, plus 6 dodatno ("realistična deportacija").

Deportacija

Dva pogoja
1. Potni list oz. dovoljenje matične države ali države, od koder je prišel
2. Finančna sredstva (Bivša SFRJ - avtobus, Afrika?)
3. Sklenjen bilateralni sporazum o deportacijah
V letu 2006 je bilo 797 ljudi vrnjenih v domovino, 49 v sosednje države od koder so prišli, 28 jih je zapustilo ustanovo (ali so pobegnili ali pa se niso vrnili po začasnem izpustu), v primerih brez rešitve so jih policisti izpustili ...

Življenje v centru za tujce v Postojni, pravo in človekove pravice

Scaring the nation with their guns and ammunition ... Police and thieves in the street
From genesis to revelation ... The next generation will be hear me ....
And all the crowd comes in day by day ... No one stop it in anyway

CIKLUS PREDAVANJ O MIGRACIJAH IN GLOBALNI PRAVIČNOSTI

SOCIALNI CENTER ROG, Trubarjeva 72, NOVEMBER IN DECEMBER 2007, VSAK PONEDELJEK OB 19. URI

1. Ponedeljek, 5. november

Andrej Kurnik - Med doživetimi in izbranimi migracijami

Zadnje čase se je v Franciji uveljavil diskurz izbranih migracij (migration choisie), ki bi naj nadomestile doživete migracije (migration subie). Poskusi, da bi migracijo podredili potrebam trga dela, da bi okrog nje zgradili utilitaristične diskurze in institucije prebiranja ter filtriranja migrantov, pa danes niso omejeni zgolj na Francijo, ampak so značilni za tako rekoč vse države članice združene Evrope in za samo Evropsko unijo.

Predavanje bo najprej obravnavalo krepitev diskurza izbranih migracij, njegove vzgibe in njegove posledice na ravni konkretnih institucij prebiranja in filtriranja migrantov, na ravni diskurzov rasistične racionalizacije diferencialnega vključevanja in na ravni reprodukcije neenakosti na globalni ravni. Nato bo skušalo argumentirati, zakaj je pomembno vztrajati na diskurzu doživetih migracij (na njihovi avtonomiji).

2. Ponedeljek, 12. november

Jelka Zorn - Ljudje brez pravice imeti pravice

Ko govorimo o ljudeh brez papirjev ne moremo mimo tega, da bi mislili meje in nadzor nad priseljevanjem. V neoliberalnem globaliziranem svetu meje ne izginjajo, ampak obratno, se krepijo, množijo in spreminjajo svoje učinke. Zunanje meje so reproducirane navznoter, razpršene so v notranjosti države in ločujejo ljudi po osebnih statusih in pravicah (Balibar, 2004). Tako so nekateri ljudje prisiljeni živeti in delati »na meji«. Seveda ne na meji med dvema državama, ampak na meji, ki loči ljudi z osnovnimi pravicami, torej državljane, od ljudi brez pravic, to pa so ne-državljeni ali celo anti-državljeni. Slovenski primer take analize so lahko izbrisani, poleg njih pa tudi iskalci zatočišča ter priseljenci in priseljenke brez papirjev.

Bistveni del te politike postaja pridrževanje in odstranjevanje priseljencev in iskalcev zatočišča ter javne institucije (zdravstvo, socialno varstvo, zaposlovanje itd.), utemeljene z nacionalnimi referencami. Ali azil pod takimi pogoji sploh še obstaja? Ključni ustanovi v tej politiki odstranjevanja in de-integracije sta center za tujce in azilni dom. Njun nastanek v obliki prehodnega doma za tujce sovpada z nastankom slovenske države.

Glede na odzive družbe na prisotnost nedržavljanov, ki niso omejeni na izključevanje, prepoznamo več modelov: vladni (na primer osnovna šola, ki je obvezna za vse otroke, ne glede na njihov formalni status), nevladni (primer ambulante za osebe brez zdravstvenega zavarovanja, ki sicer nudi zdravstvene usluge vsem, ne glede na formalni status, a onstran običajnih zdravstvenih služb) in izven-institucionalni, aktivistični (denimo osvoboditev Gambijcev iz centra za tujce in pomoč pri organiziranju samostojnega življenja na prostosti, aktivnosti Socialnega centra v Rogu ipd.).

3. Ponedeljek, 19. november

Pogovor z Gabrielo Babnik, avtorico romana Koža iz bombaža, ki ga bo vodil Nik Jeffs, avtor spremne besede.

Gabriela Babnik (1979) je afrikanistka in literarna kritičarka. Njen prvenec je nov, svež glas globalizirane slovenske književnosti. Prvoosebni pripovedovalec v Koži iz bombaža pripoveduje ljubezensko zgodbo, razpeto med Slovenijo in Burkina Fasom, prepleteno z zgodovinskim in političnim ozadjem te afriške države. Knjiga se poigrava z različnimi pripovednimi perspektivami in razkriva stereotipe Slovencev do Afrike in Afričanov.

4. Ponedeljek, 26. november

Hajrudin Hromadžić - Delavska migracija zahodne Bosne (ti. Cazinska krajina)

V kratkem predavanju, ki bo predstavljalo šele uvod v širšo razpravo, bomo obravnavali fenomen ti. delavske migracije v

zgodovinski, socialno-kulturni ter delno tudi v etnološko-antropološki perspektivi. Konkreten primer za analizo bo delavska migracija z območja zahodne Bosne (ti. Cazinska krajina) v kontekstu njihove prisotnosti in umeščenosti v socialna in kulturna okolja Slovenije, Avstrije in Nemčije, kakor tudi njihov ekonomski in politični pomen za Cazinsko krajino v perspektivi novejših zgodovine, od začetka šestdesetih let 20. stoletja do danes.

5. Ponedeljek, 3. december

Mojca Pajnik - Migracije in človekove pravice

V obdobju ustvarjanja nacionalnih držav je obveljalo, da je svoboda in suverenost ljudstva mogoče doseči zgolj s popolno nacionalno emancipacijo, ki naciji podeli legitimnost s postavitvijo nacionalne vlade in z zamejeno teritorialno suverenostjo. Utemelji se ideologem, da bi bile nacije brez tega oropane človekovih pravic. Univerzalni in kozmopolitski utopični moment človekovih pravic je z realizacijo nacionalnih držav projeciran v položaj nihanja med paradigmo liberalne individualnosti in nacionalne suverenosti – ta pa nikjer ni bolj absolutna kot pri vprašanih migracij in begunstva. Človekove pravice kot pravice individuuma so se izkazale za praktično neizvedljive kadarkoli so se pojavili ljudje, ki niso bili (več) državljani suverene države. Zdi se, da so se človekove pravice vzpostavile z izključevanjem določenih ljudi tako iz države-nacije kot iz koncepta človekovih pravic, pa čeprav so nastale ravno iz nasprotnih razlogov. Manjšine, ljudje brez državljanstva, begunci so prisiljeni interpetirati svoja življenja ne v kontekstu pravic, ampak dolžnosti do nacionalnih držav. Postavlja se vprašanje, ali smo danes sposobni prepričljivo misliti človekove pravice, ki bi bile drugačne od državljanskih pravic (kot privilegija naturaliziranih z rojstvom, tistih, ki so »prave etničnosti«); primeri namreč kažejo, da izguba nacionalnih pravic pomeni izgubo človekovih pravic.

6. Ponedeljek, 10. december

Uršula Lipovec Čebren - Zakaj v Sloveniji ni azila?

V prvem delu predavanja se bomo posvetili analizi slovenske azilne politike in jo primerjali z nekaterimi evropskimi državami, pri čemer bomo predstavili ljubljanski Azilni dom in postojnski Center za tujce skozi izkušnje nekaterih prosilcev za azil.

V drugem delu predavanja pa se bomo ukvarjali z dilemami, ki se navezujejo na metodologijo raziskovanja in aktivističnega delovanja na področju migracij, pri čemer nas bo posebej zanimalo vprašanje raziskovalne etike in pomen antropološkega pristopa pri delu z migranti.

7. Ponedeljek, 17. december

Ana Kralj

Potrebujemo več policijskih psov: Percepcije sodobnih migracijskih politik

Predavanje se osredotoča na obravnavo sodobnih imigracijskih politik, katerih temeljni (in takorekoč edini ali vsaj prevladujoči) instrument so postale mejne politike (t.i.m. »border policies«). Osrednja vloga mejnih politik je nadzor meja države-nacije in preprečevanje tako imenovanih ilegalnih migracij. Dotaknili se bomo vprašanja politizacije migracij v kontekstu »varnostnega problema«, problematike schengenske konvencije kot institucionalne podlage za izvajanje visoko selektivne in izrazito restriktivne imigracijske politike in strateških načrtov Evropske unije v »boju proti ilegalnemu priseljevanju« iz afriškega kontinenta. Za konec si bomo s pomočjo rezultatov javnomnenjskih raziskav pogledali, kakšna je družbena klima na področju odnosa do priseljevanja in integracije imigrantov v Sloveniji.

NOMADSKA UNIVERZA, ČASOPIS ZA KRITIKO ZNANOSTI, NO HESITATION, SC ROG

Islamska mladina Slovenije

Islam ni le vera, ni le religija, ni le "notranja stvar" vsakega posameznika. Islam je način življenja, islam je življenje samo. O problematiki današnje mladine je bilo veliko govora, še več se piše, organizirajo se okrogle mize, debate, diskusije, različne delavnice. „Reci NE drogi! Ustavimo nasilje!“ In podobne akcije. Vsi govorimo o tem in analiziramo le posledice, kajti alkoholizem in konzumiranje prepovedanih substanc pri (vedno bolj!) mladih, neaktivnost, slaba družba, ateizem in podobne težave, so le posledice praznih src in duš, ki hlastajo po občutku pripadnosti, ljubezni in duševnem miru. Le redki se tega zavedajo in vpijejo po odpravi teh vzrokov. Islam kot discipliniran način življenja ponuja rešitev.

Smo mladi muslimani z vseh vetrov Slovenije. Družni nas vez, ki je ni mogoče pretrgati. Združila nas je ljubezen do islama in zavedanje problematičnosti današnjega življenja in časa. Zavedamo se težav, s katerimi se sooča današnja mladina; nekateri med nami smo te težave okusili tudi na lastni koži. A smo ugotovili, da se moč in uspeh skrivata v povezanosti. In tu se je porodila ideja ustvarjanja organizacije na državni ravni, na ravni, kjer se je (bo) združilo veliko mladih, aktivnih ljudi, ki so pripravljeni nositi težko breme ustvarjanja društva, ki danes ponosno nosi ime Islamska mladina Slovenije (v nadaljevanju IMS).

V IMS se po najboljših močeh trudimo privabiti čim več mladih, jim z različnimi predavanji, članki, športnimi aktivnostmi, delavnicami, seminarji in nenazadnje tudi s spletno stranjo predstaviti pravo luč islama, njegovo lepoto, barvitost in milino in jim ponuditi možnost spoznavanja alternative zgoraj omenjenih porokov.

V sklopu našega delovanja so organizirana druženja mladine, kjer se mladi srečujejo, spoznavajo in katerih glavni cilj je povezati islamsko mladino, vendar ne formalno, pač pa z občutkom pripadnosti. Najhujši občutek, ki ga človek lahko

" Objektivni cilj organiziranega simpozija bo predstaviti pravo sliko položaja muslimank družbi, v kateri je muslimanka smatrana kot zatirana in zapostavljena oseba. Simpozij bo odprt za širšo javnost."

**Po smrti me ubij.
Še enkrat, ni dovolj,
da trpim neskončno,
za tebe je to nič.
Pustiš, da gledam,
ko me neusmiljeno
zabadaš v srce.
Vsaka sekunda – trije vbodi.
Lastna kri mi otežuje veke,
nimam moči da bi te ustavila.
Ne želim dihati,
tvoji poljubi
mi dajejo kisik,
ne pustiš da odidem.
Imam novo kožo,
je rdeča
Moj nov stil,
katerega sem kreirala sama.**

Monika Bohinec

ima, je, da se mu zdi, da ne sodi nikamor! V množici, vendar osamljen!

Za lažje razumevanja islama, tako za muslimane kot tudi nemuslimane, „prevajalska sekcija“ IMS redno prevaja različne tekste, glede na časovno in trenutno potrebo. Tako bo v mesecu Ramadanu na spletni strani prevladovala tematika o postu, značilnosti, utemeljenosti, ipd. organizirane bodo t.i. skupne večerje (iftarji) za mladino ter druga druženja, ponavadi vsakič v drugem mestu.

V sodelovanju s Centrom za medcivilizacijsko razumevanje (krajše CMR) Islamska mladina Slovenije pripravlja simpozij na temo muslimank, položaja in samega družbenega udejstvovanja. Objektivni cilj organiziranega simpozija bo predstaviti pravo sliko položaja muslimank družbi, v kateri je muslimanka smatrana kot zatirana in zapostavljena oseba. Simpozij bo odprt za širšo javnost. Jeseni pripravljamo t.i. interaktivni vikend – team building; druženje islamske mladine v naravi v obliki športnih, kulturnih ipd. delavnic.

Člani IMS se udeležujejo tudi nekaterih mednarodnih projektov, ki so bili organizirani s strani nevladnih organizacij. V januarju se je ekipa IMS-jevcev udeležila projekta Exchange on Islamophobia, ki je v okviru delavnic o islamofobiji, značilnostih ter kako jo odpraviti, potekala v Turčiji. Udeleženci so bili iz celotne Evrope. Več o izmenjavi si lahko preberete na naši spletni strani. Junija pa sta se članici IMS udeležili Prvega mednarodnega srečanja Bošnjakinj (muslimank), ki je bil organiziran v Nemčiji. Vtisi: koristno, super in nepozabno.

Islamska mladina Slovenije sodeluje tudi z ostalimi nevladnimi organizacijami tako doma kot tudi v tujini. Tako smo pomagali pri obnovi džamij v Bosni in Hercegovini ter na humanitarnem področju (različne akcije zbiranja pomoči potrebnim v Sloveniji in v tujini).

Čeprav je udeležba na različnih projektih več kot potrebna in organiziranje samih aktivnosti zelo dobrodošlo, pa smo na žalost še vedno priče predstavljanju napačne slike o islamu in muslimanih, zato je zelo pomembno, da muslimani sami predstavljajo islam, njegove značilnosti in položaj, v katerem se je znašla islamska javnost danes, poskušajo popraviti sami. Naša spletna stran je redno ažurirana, zelo pa bi bili veseli vaših predlogov, kaj si VI dejansko želite prebrati, katerega tematika vas zanima, ipd.

Islamska mladina Slovenije je mlado društvo, ki je v postopku registracije. Namen delovanja je približati islam, muslimane in naše življenje okolju, ki se tega boji, gleda na nas s strahom in s pričakovanjem slabega. Potrebno je popraviti sliko, ki jo mediji plasirajo o nas, vendar le z našim aktivnim udejstvovanjem v družbi in okolju, v katerem živimo in čigar del smo. Zavedamo se, da se je potrebno odpreti v družbo in pomagati graditi družbo, kjer pokrita muslimanka (muslimanka z ruto) za računalnikom in v službi ne bo več tabu in izjema. Tudi z vašo pomočjo.

Amela Smajić, Sekretarka IMS

"Nogomet je več"

Janez Drnovšek je v knjigi *Misli o življenju in zavedanju* nogomet razglasil za »zabavo za ljudi z nizko stopnjo duhovnega razvoja«. Mar to pomeni, da sem jaz in ostali milijoni ljubiteljev nogometa že v osnovi na nizki stopnji duhovnega razvoja? Seveda ne. Drnovšek je pozneje pojasnil, da nima nič proti nogometu in je povsem normalno, da si ogledamo kakšno tekmo, ne sme pa to prerasti v odvisnost.

Vsi tudi vemo, da znajo biti nogometni navijači zelo nasilni, na stadionih so se zgodili že tudi uboji in celo umori. Pa je nogomet res samo »z nasiljem obogateno nesmiselno

tekanje za žogo«? Seveda ne. Če bi bilo zgolj to, ne bi mogli govoriti o najpopularnejšem športu na svetu. Nogomet milijonom navijačem po vsem svetu nudi užitek, upanje, pričakovanje ... in še bi lahko našteval, a to ni moj namen.

Rad bi poudaril nekatere pozitivne vidike nogometa. Začel bom kar z rasizmom. Se sprašujete, ali se šalim, saj sem pravkar napisal, da bi rad opozoril na pozitivne vidike nogometa? Ne, povsem resno mislim. Rasizem namreč ni nekaj, kar bi se pojavljalo na nogometnih igriščih. Žal je rasizem postal vsesplošen pojav in tako je povsem razumljivo, da se je »naselil« tudi v najpopularnejši šport na svetu. Največkrat so žrtve nogometnih rasistov temnopolti nogometaši, ki igrajo v evropskih klubih. Vendar pa rasistične opazke poslušajo tudi tisti temnopolti priseljenci v Evropo, ki niso nogometaši. Kje je razlika? Mogoče je (še) ni. Verjamem pa, da bo kmalu drugače.

Uefa (evropska nogometna zveza) že leta izvaja kampanjo proti rasizmu. Eden uspehov je prav gotovo strogo kaznovanje. **Nogometaš, ki rasistično žali nasprotnika, lahko dobi 5 tekem prepovedi igranja** (za primerjavo: za nasilno igro – fizično nasilje – najpogosteje dobi prepoved igranja na 3 tekmah). Seveda pa UEFA gleda tudi širše – želijo si, da bi se rasizem redkeje pojavljal tudi nasploh v življenju. K strpnosti do pripadnikov različnih ras spodbujajo tudi politiki, prav gotovo pa sta pri tem najuspešnejša ambasador antirasistične kampanje Thierry Henry in Ronaldinho, saj ljudje njune antirasistične pozive asociiramo z nogometnimi vragolijami (pri Ronaldinhu mogoče tudi z njegovim znamenitim nasmehom ©).

Nogomet je lahko rešilna bilka za nekatere revnejše prebivalce našega planeta. Marsikateri mlad fant (želim si, da bi bilo v prihodnosti podobno tudi z dekletji) si skuša z igranjem nogometa zagotoviti eksistenco. Znano je, da npr. v Braziliji fantje vsako prosto minutko izkoristijo za brcanje žoge –

nekateri zgolj iz ljubezni do nogometa, drugi pa bi radi v nogometu uspeli in se prebili v najboljše državne klube, oz. še raje v Evropo, kjer se v nogometu vrti največ denarja. Seveda ne uspejo vsi. Daleč od tega. Pa vendar – nekateri imajo dovolj vztrajnosti, talenta in, če hočete, sreče, da jih opazijo skavti bogatih klubov in jim s tem omogočijo dostojnejše življenje. Tako npr. praktično celotna brazilska reprezentanca (izjema je Milanov zvezdnik Kaka) izhaja iz getov v manj razvitem delu Brazilije. Nekateri med njimi zdaj živijo v »drugem svetu«, ostali pa se pogosto spominjajo lastnih korenin in del svojega zaslužka namenijo otrokom v domačem kraju.

Revsčina seveda ni edini dejavnik, ki otežuje življenje človeka. Zelo pomembne so tudi bolezni, npr. gluhost. Čeprav je gluhim v življenju težko zares »uspeli«, to v nogometu ni nemogoče. Dokaz za to je Stefan Markolf – prvi gluhi nogometaš, ki je podpisal profesionalno pogodbo v nemškem klubu. Čeprav Stefan ni svetovno znan nogometaš, je potrebno poudariti, da zelo uspešno igra za *prvoligaša* iz Mainza (za primerjavo: nekaj slovenskih reprezentantov je zelo zadovoljnih, da lahko igrajo v *drugi* nemški ligi).

V nogometu ima tradicija pomembno vlogo. Klubi, kot sta npr. Real Madrid in Liverpool, imajo lahko slabo sezono, pa so vseeno zelo zanimivi za medije in navijače – verjetno prav zaradi tradicije in preteklih uspehov. Na nogometnih zelenicah pa so prisotne tudi drugačne, manj znane tradicije. Eno takih tradicij so pred kratkim *prekršili* pri katalonskem gigantu, FC Barceloni. Dandanes, ko svetu (in s tem tudi nogometu) prevečkrat vlada denar, je povsem običajno, da imajo klubi

Tako npr. praktično celotna brazilska reprezentanca (izjema je Milanov zvezdnik Kaka) izhaja iz getov v manj razvitem delu Brazilije.

Pri Barceloni od ustanovitve kluba leta 1899 do letos na dresih ni bilo nobenega reklamnega napisa.

na dresih reklamo svojega največjega sponzorja. Pri Barceloni pa od ustanovitve kluba leta 1899 do letos na dresih ni bilo nobenega reklamnega napisa. Kljub temu, da bi marsikateri sponzor rad videl svojo reklamo na Barceloninih dresih (in bi bil za to verjetno pripravljen tudi mastno plačati), pa pri katalonskem klubu niso popustili interesom kapitala. Namesto sponzorja na dresih Barceloninih nogometašev sije napis *Unicef*. Očitno je v modernem nogometu vendarle še moč gledati dalj od svojega žepa in klubske blagajne. Nogometu je pridih humanitarnosti dal tudi zagrebški Dinamo, ki je izkupiček od prodaje vstopnic za prvenstveno tekmo namenil družinam gasilcev, ki so umrli pri gašenju Kornatov.

Svojo socialno osveščenost pa je pokazal tudi, vsaj v Evropi, najbolj znani državljani Toga, Emanuel Adebayor, ki zadnje čase pridno zabija gole za londonski Arsenal. Dres, v katerem je dosegel svoj prvi »hat-trick« za Arsenal je prodal na dražbi in izkupiček – neverjetnih 50.000 funtov (dobrih 71.000 EUR) – podaril za raziskave novih načinov zdravljenja levkemije.

Pa da ne bom omenjal samo tujih primerov – tudi v slovenskem nogometnem svetu delujejo osebe, ki jim ni vseeno za druge ljudi. Po katastrofalnih poplavih v Železnikih in okolici se je marsikje spremenil izgled pokrajine. Povsem uničeno je bilo tudi nogometno igrišče NK Železniki. Seveda je veliko objektov, ki so bolj potrebni hitre obnove, a denar bo slej ko prej potreben tudi za obnovo nogometnega igrišča. Železniška občina bo dobrih 4000 EUR lahko usmerila drugam, saj so toliko denarja zbrali v Ljubljani na dobrodelni prijateljski tekmi med NK Bežigrad Olimpijo in NK Železniki.

AC Milan in Inter, Real Madrid in Barcelona, Celtic in Rangers – gre za največje rivalne v nogometu. Rivalstvo pa poleg izredno razburljivih tekem prinaša tudi nasprotovanje, včasih pa celo sovraštvo med navijači različnih ekip. O tem poslušamo na vsakem koraku. Redko, če sploh, pa kdo pove, da nogomet tudi združuje. V Iraku žal še vedno poteka državljanska vojna, v kateri se med seboj (včasih s pomočjo tujih vojakov) pobijajo pripadniki različnih etničnih skupnosti. **Na nedavnem azijskem**

nogometnem prvenstvu je iraška reprezentanca skoraj senzacionalno postala prvak te največje celine. Na dan finalne tekme je bilo med-etnično sovraštvo pozabljeno – vsi so skupaj navijali in pozneje skupaj proslavljali zmago svojih junakov. Ta dogodek seveda ni ustavil državljanske vojne, a če je zaradi nogometnega uspeha tisti dan umrl le en človek manj, kot bi sicer, je to že ogromno. Za dokaz, da nogomet združuje nam niti ni treba tako daleč – dovolj je, da se ozremo na zloglasno Srebrenico, mesto kjer zaradi genocida izpred 12 let Bošnjaki, Hrvati in Srbi še vedno živijo povsem ločeno in nemalokrat v sovraštvu. V Srebrenici domuje tudi nogometni klub FK Guber, v njem pa igrajo nogometaši vseh treh narodnosti. **Srbski, hrvaški in bošnjaški nogometaši, ki igrajo v duhu »vsi za enega, eden za vse«, se ne družijo le na nogometnem igrišču pač pa tudi v življenju nasploh. Nogomet v Srebrenici tako presega nacionalno sovraštvo.** Čeprav so nogometni

navijači v medijih največkrat prikazani kot nečloveški, so vsaj nekateri sposobni zelo plemenitih dejanj. Mednje gotovo spada poteza navijačev najtrofejnerega slovenskega nogometnega kluba NK Maribora – odločili so se namreč, da se skupno udeležijo krvodajalske akcije in tako ljudem v stiski podarijo delček sebe (in svoje vijolične krvi ☺).

Nogomet ima tako precej pozitivnih učinkov na družbo in medosebne odnose. Upam, da bomo v prihodnosti nogomet še večkrat omenjali z povezavi z dobrodelnostjo, povezovanjem in preseganjem sporov.

Klemen Čeligoj

Erich Fromm: Umetnost ljubezni.

Ljubezen - večna tematika. Verjetno je število obstoječih različnih definicij ter pogledov na ljubezen enaka številu ljudi, ki teptajo površino našega modrega planeta. Nanjo lahko gledamo kot na blagoslov ali prekletstvo, na nekaj kar vedno pride ob nepravem času ali nikdar takrat, ko bi to želeli, na osnovno gonilo človeštva, zaradi katerega je posameznik zmožen preseči samega sebe, narediti neverjetno lepe in tudi najbolj uničujoče stvari. S tematiko ljubezni se srečujemo na vsakem koraku: ponuja se nam iz reklamnih oglasov, skriva se v besedilu popevk in samo poskusite si zamisliti film brez enega samega poljuba! Tudi umetnost je brez ljubezni težko predstavljava.

Kaj pa ljubezen kot umetnost?

Če se vam takšna perspektiva zdi zanimiva, na glavo postavljena, ali pa bi radi izvedeli kaj novega o ljubezni, partnerstvu in sorodnimi temami, vas vabim na krajši izlet po Frommovi teoriji ljubezni, v kateri pa (v vnaprejšnje opozorilo) bralec ne bo našel praktičnih napotkov in navodil v stilu "Doseči srečo v partnerskem odnosu v desetih korakih",

Sodobno zahodnjaško kulturo ocenjuje kot slabo podlago za nastanek ljubezni oz. celo onemogočajoč faktor za oblikovanje pravega ljubezenskega odnosa.

temveč obravnavo pojma ljubezni z različnih zornih kotov ter v različnih pojavnih oblikah.

K pojmu ljubezni lahko po Frommu pristopimo z dveh opredelitev: pojmovanje ljubezni kot prijetnega občutja, ki se nam zgodi spontano in slučajno ali pa z vidika umetnosti, ki zahteva znanje in trud. Kljub temu da je splošno razširjena prva predpostavka, pa Fromm svojo teorijo osnuje na drugi predpostavki. Sodobno zahodnjaško kulturo ocenjuje kot slabo podlago za nastanek ljubezni oz. celo onemogočajoč faktor za oblikovanje pravega ljubezenskega odnosa. V sodobni družbi se pojavlja več problemov, ki povzročajo težave v ljubezni: problem biti ljubljen in šele potem problem ljubiti-problem se kaže predvsem kot problem objekta: **postati moraš vreden ljubezni skozi uspeh, popularnost in seksipil; ne pa kot problem sposobnosti ljubiti.**

Proces izbiranja partnerja lahko primerjamo z vidika tržne izmenjave, pri čemer vsak posameznik išče partnerja dostopnega svoji lastni zmožnosti izmenjave oz. tržni vrednosti, ki jo določata njegova fizična in osebna privlačnost, njegove prikrite in očitne

While lovers laugh and music plays ... I stumble by and I hide my pain ... The lights are lit, the moon is gone ... I think I've crossed the Rubicon ...

I walk the streets of love and they're full of tears ... And I walk the streets of love and they're full of fears

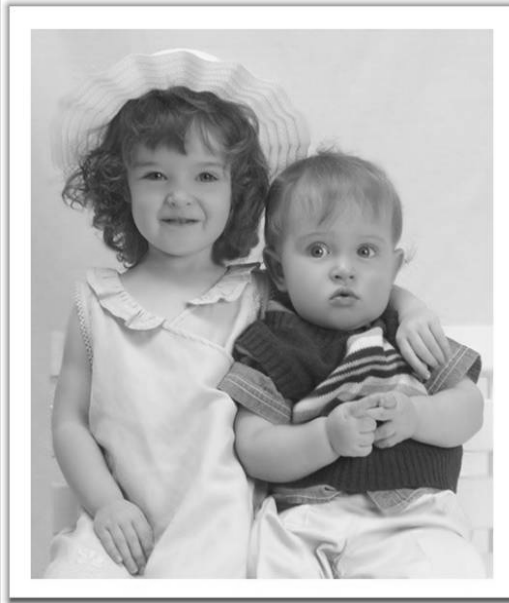
prednosti in potenciali. Tudi v ljubezenskih odnosih pride do odraza družbe v kateri živimo, v kateri ima najvišjo vrednost materialni uspeh.

Za razumevanje problematike ljubezni v sodobnem času je dobro poznati spreminjanje tega pojava skozi zgodovino. Verjetno so premiki v pojmovanju ljubezni iz zgodovine v sedanost dobro znani. Zakonska zveza v preteklosti ni bila sklenjena pod vplivom spontane osebne izkušnje ljubezni, ampak kot konvencija, sklenjena predvsem iz socialnih motivov, ljubezen pa naj bi se preoblikovala tekom skupnega življenja zakoncev. V sodobnem zahodnem svetu pa je prevladal koncept romantične ljubezni, ki naj bi postal temelj za osnovanje skupnega življenja in sklenitev zakonske zveze. Ideja svobodne ljubezni je tako doprinesla k povečanju pomena objekta ljubezni, saj je posameznik začel svobodno izbirati partnerje, s katerimi bo vstopal v ljubezenski odnos, v ospredje pa so stopile osebne lastnosti potencialnih partnerjev.

Drugi problem ljubezni, specifičen za družbo v kateri živimo je, da se je zbrisalo razlikovanje med zaljubljenostjo in ljubeznijo oziroma ostajanjem v ljubezni.

Da bi bolje razumeli razliko med omenjenima pojmovoma (in morda nasploh bolje razumeti pojem ljubezni) se je potrebno ozreti daleč v zgodovino, v čas ko se je človek ločil od narave, v čas ko je instinkte pri človeku zamenjala kognicija. Človek je razvil zavest, samozavedanje, cena za to pa je bila, da se je zavedel svoje negotove usode v ogrožujočem okolju. Zavedel se je, da je ločen od drugih ter da mu življenje ponuja edino gotovost rojstva in smrti. Človek se, da bi ubežal tesnobi, ki mu jih omenjena zavest povzroča, zateka k različnim strategijam med katerimi Fromm navaja: npr. doseganje orgijastičnih stanj (bodisi preko jemanja drog ali skupinskih seksualnih združevanj, konformizem, ustvarjalnost, ...) Iskanje odgovora na vprašanje človekove negotove eksistence ter tesnobi naj bi bilo značilnost vseh kultur, ki naj bi pod vplivom tega vprašanja oblikovale svoje različne običaje, verovanja, obrede. Pod enega izmed začasnih pobegov lastni tesnobi in negotovosti, uvršča Fromm tudi zaljubljenost. Zaljubljenost je namreč v primerjavi z ljubeznijo kratkotrajnejša, spremljajo pa jo zelo intenzivna čustva do določene osebe, ki ne temeljijo na dobrem poznavanju te osebe, ampak pogosto zgolj na predstavah, ki jih o tej osebi imamo. Intenzivnost čustev, ki jih doživljamo v obdobju zaljubljenosti, naj bi bila sorazmerna s stopnjo osamljenosti, ki jo je posameznik doživljal predhodno, torej preden je spoznal ali stopil v partnerski odnos z osebo, v katero je zaljubljen. Ker pa je tak odnos na začetku večinoma zasnovan na predstavah, ki jih partnerja gojita drug o drugem, prihaja ob postopnem spoznavanju partnerja do uvida v odstopanja njegovih dejanskih lastnosti od naše slike o njem. Idealizacija partnerja ter intenzivnost čustev ob tem upadeta, kar pogosto vodi v razpad zveze, ki je imela za kriterij delovanja stanje zaljubljenosti.

Ljubezen pa je v nasprotju

s kratkotrajno zaljubljenostjo in z zgoraj naštetimi načini pobega pred lastno tesnobo; edini pravi način, da tesnobi, osamljenosti ter negotovosti resnično ubežimo. Ljubezen je most, ki nas obkrožajo ter nam daje zavest, da v krutem svetu nismo sami.

Vendar Fromm opozarja, da doseči ljubezen v takšni obliki, da postane vredna svojega imena, ni tako lahko kot se zdi na prvi pogled. Od človeka zahteva pozornost, vztrajnost in vero.

Pa si pogledajmo te tri pogoje natančneje. Če izhajamo iz predpostavke, da je potrebno za uspešnost v resničnem doseganju ljubezni obravnavati ljubezen kot umetnost, potem ji moramo, kot v vsaki dejavnosti, v kateri želimo doseči stopnjo mojstrstva, posvetiti vso svojo pozornost, jo narediti za smisel svojega življenja. **To zahteva vztrajnost, vajo ter**

potrpežljivost. V knjigi navaja Fromm primer enoletnega otroka, ki se uči prvih korakov in se kljub mnogim začetnim padcem, pobere in nadaljuje s poskušanjem dokler ne usvoji nove veščine.

Vera, navedena kot tretji pogoj, pa ni mišljena kot vera v religioznem smislu besede, ampak predvsem kot vera, ki jo imamo npr. v prihodnost, v jutrišnji dan, smiselnost določenega dejanja – čeprav morda za to nimamo neke objektivne gotovosti; saj brez take oblike vere ne bi bilo mogoče izvesti nobenega dejanja. V kontekstu ljubezni je mišljena vera v partnerja, ki vsebuje zaupanje vanj, v njegove zmožnosti in poštenost.

Kot osnovni temelj za oblikovanje ljubezni do drugega pa izpostavlja Fromm prvenstveno ljubezen do sebe. Brez ljubezni do sebe, zmožnosti biti sam s seboj, ni mogoča nobena oblika ljubezni do kateregakoli živega bitja, temveč prihaja zgolj do oblikovanja različnih oblik psevdoljubezni. Ljubezen do sebe pa ni tako samoumevna kot se zdi. Zaradi načina življenja v sodobni družbi, se je človek navadil živeti predvsem kot stroj, ki je osredotočen predvsem na pasivno konzumacijo dražljajev, ki mu prinašajo ugodje in s katerimi je obkrožen z vseh strani (npr. glasba, materialne dobrine,...). Človek, ki pa hoče razviti ljubezen do sebe, se mora naučiti aktivno usmerjati pozornost nase, na svoje duševno dogajanje – se spoznati. Ta proces naj poteka v tišini in samoti brez vsake dejavnosti, ki bi nam lahko odvrgla pozornost od sebe. Priporočljiva je uporaba npr. različnih meditacijskih tehnik.

Poskusite. Namestite se v udoben, vendar hkrati ne preveč sproščen položaj ter zaprite oči. Poskusite si zamisliti pred seboj sproščujoč prizor, hkrati pa poskusite odgnati vse morebitne misli, ki se vam bodo porajale. Pozorni bodite predvsem na svoje dihanje, ki naj bo sproščeno in spontano.

Ne glede na to, ali lahko s tehnikami sproščanja dejansko okrepimo, izboljšamo ljubezen do sebe in svojih bližnjih, je zagotovo res, da vsakomur prija nekaj časa porabljenega zgolj zase.

Tamara Mijatović

Zaljubljenost je namreč v primerjavi z ljubeznijo, kratkotrajnejša, spremljajo pa jo zelo intenzivna čustva do določene osebe, ki pogosto ne temelji na dobrem poznavanju te osebe ampak pogosto zgolj na predstavah, ki jih o tej osebi imamo. Intenzivnost čustev, ki jih doživljamo v obdobju zaljubljenosti naj bi bil sorazmeren s stopnjo osamljenosti, ki jo je posameznik doživljal predhodno torej preden je spoznal ali stopil v partnerski odnos z osebo, v katero je zaljubljen.

Vloga integracije beguncev v slovensko družbo in pomembnost ozaveščanja o begunski tematiki

Razlag izraza "integracija beguncev" je veliko, vsem pa je skupno pojmovanje integracije kot vključevanja beguncev v družbo države, ki jim je priznala zaščito, ob sočasnem ohranjanju njihove lastne kulturne identitete.

Begunci morajo biti, podobno kot ostali priseljenci, deležni ustrezne podpore pri integraciji. Pomembna razlika med begunci in ostalimi priseljenci je, da ima način njihovega sprejema v državi še toliko večje posledice za kasnejšo integracijo. Postopek pridobitve statusa begunca namreč lahko traja tudi več kot 1 leto. V tem času so prosilci za azil nastanjeni v Azilnem domu na Viču v Ljubljani. Ob tem v Slovenji prvo leto nimajo pravice do dela niti ne prejema denarne socialne podpore. Kljub temu, da imajo zagotovljeno osnovno oskrbo, se težje vključujejo v socialno in lokalno okolje. Problem je že javni prevoz, ki ga v neposredni bližini Azilnega doma ni. Sprejemna politika mora biti zato usmerjena v iskanje dolgoročnih rešitev.

Pomemben dejavnik uspešnega vključevanja begunca v okolje sta interakcija in komunikacija med priseljenci in državljanji države sprejema.

Socialna integracija največkrat poteka na ravni lokalnih skupnosti, zato mora biti ena izmed nalog države spodbujanje izvajanja integracijskih ukrepov na lokalni ravni.

Odgovor na potrebe po bolj celovitem pristopu na področju integracije vidimo predvsem v vzpostavitvi sodelovanja med občinami in nevladnimi organizacijami, skupni pripravi predlogov projektov ter kandidiranje za pridobitev finančnih sredstev iz evropskih skladov.

Po podatkih Ministrstva za notranje zadeve je bilo 31. maja 2007 v Sloveniji 119 beguncev. Od tega jih je 15 zaposlenih, 50 nezaposlenih, 19 starostnikov, 10 predšolskih otrok, 14 osnovno-šolskih otrok, 7 dijakov in 4 študenti. 112 beguncev biva v zasebnih namestitvah, 7 pa v nastanitvenih centrih.

V Sloveniji največji problem na področju integracije beguncev še vedno predstavlja dostop do nastanitve in spričevala in potrdila, pa se soočajo s težavo nepriznavanja njihovih diplom v Sloveniji. Sistem preverjanja in potrjevanja izobraževanja v Sloveniji je kompliciran in dolgotrajen proces.

Eno pomembnejših hkrati pa najslabše urejenih področij v integracijskem procesu predstavlja zdravstveno zavarovanje. Osebe, ki jim je v Sloveniji priznan status begunca, imajo pravico do brezplačnega zdravstvenega varstva in enak dostop do zdravstvenih storitev kot državljanji, vendar lahko te pravice zahtevajo le na podlagi izjave o upravičenosti do zdravstvenega varstva (podani na A4 papirju!), ki ga izda

zaposlitve, kar je razvidno tudi iz nizkega števila zaposlenih. Begunci kot problem navajajo tudi diskriminacijo. V procesu integracije pa se begunci srečujejo še s problemi učenja slovenščine, izobraževanja in zdravstvenega varstva.

Kljub temu, da je bila maja 2007 v Ljubljani odprta prva integracijska hiša in nato konec avgusta še druga v Mariboru, se begunci še vedno srečujejo s problemom iskanja ustreznih nastanitve, saj je v integracijski hiši zagotovljeno enoletno bivanje le osebam, ki so na novo pridobile status begunca. Po tem obdobju si morajo nastanitev poiskati sami. Prijavljeno stalno bivališče potrebujejo, da lahko zaprosijo za denarno socialno pomoč in koristijo ostale pravice, ki jim pripadajo. Iskanje stanovanja je lahko dolgotrajen proces, saj se begunci na eni strani srečujejo z visokimi najemninami, na drugi pa z diskriminatornim pristopom najemodajalcev in okolice.

Zaposlovanje in učenje jezika sta pomemben člen uspešne integracije beguncev in predstavljata »začarani krog«, iz katerega težko izstopijo. Brez dobrega znanja jezika namreč nimajo veliko zaposlitvenih možnosti. Tudi begunci z visoko izobrazbo zaradi slabega znanja slovenščine in posledično otežene komunikacije zaposlitvene možnosti praktično nimajo.

Imajo sicer pravico do 300-urnega intenzivnega tečaja slovenščine, na katerega pa morajo velikokrat čakati nekaj mesecev ali celo leto, saj je izvedba odvisna od števila beguncev, ki lahko to pravico koristijo.

Uspoštovati bi bilo treba, da se osebe, ki prihajajo iz npr. afriških držav, težje naučijo jezika kot osebe, ki prihajajo iz Rusije, saj sta si ruski in slovenski jezik veliko bolj podobna. Ena od rešitev učenja jezika bi bila, da bi se osebe začele učiti jezika že kot prosilci za azil. S tem bi bila njihova integracija, ki se začne šele po pridobitvi statusa, veliko lažja. V Azilnem domu sicer potekajo tečaji slovenščine, vendar jih izvajajo nevladne organizacije kot je Slovenska filantropija, s pomočjo prostovoljcev, ki niso vedno strokovno usposobljeni za tako zahtevno nalogo.

Izobrazba predstavlja problem tako beguncem z univerzitetno izobrazbo kot tistim, ki javno priznane izobrazbe nimajo. Slednji zelo težko nadaljujejo šolanje ali iščejo zaposlitev brez ustreznih spričeval in diplom, saj se domneva, da nimajo nobenih znanj. Begunci, ki imajo vsa potrebna

Ministrstvo za notranje zadeve. V izjavi je med drugim navedeno, da Ministrstvo krije vse nastale stroške zdravljenja. Vendar pa zdravstveno osebje večinoma ni seznanjeno s pravicami beguncev in te izjave ne jemlje kot verodostojen dokument. Begunci so mnenja, da bi imeli z izkaznico zdravstvenega zavarovanja, kot jo imajo slovenski državljanji, veliko lažji dostop do zdravstvenih storitev, hkrati pa ne bi bili tako podvrženi diskriminatornemu obravnavanju. Pristojne državne institucije obljublajo, da bodo tudi begunci prejeli kartico zdravstvenega zavarovanja, hkrati pa prelagajo odgovornost druga na drugo, tako da na tem ni bilo storjenega še ničesar.

V Sloveniji kljub prizadevanju nevladnega sektorja še vedno ni celovite integracijske politike, ki bi določala ukrepe za uspešno integracijo beguncev in drugih priseljencev. Treba bi bilo vzpostaviti celovito in stalno koordinacijo med pristojnimi akterji na področju integracijskega procesa v smislu priprave dodatnih ukrepov za izboljšanje nacionalne integracijske strategije.

Helena Liberšar
Slovenska filantropija

Bolečina = trpljenje ali užitek ali pozaba oz. kako pomagati

Kaj narediti, ko ugotoviš, da ima tvoja prijateljica težave s samopoškodbenim vedenjem? Oziroma, če povem drugače, da se reže. Kadar v družbi začnemo govoriti o tem, hitro pride do prepira. Pogosto se namreč ustvarita dve strani. Prva trdi, da osebe, ki same sebe namerno poškodujejo, samo iščejo pozornost, druga te trditve zavrača in govori, da se ti ljudje na takšen način spopadajo s svojo stisko. Vendar ne pišem tega, da bi ugotovila, kateri imajo prav, ampak zgolj da opišem svoje srečanje s takšnim vedenjem.

Verjemite, nihče ni pripravljen od svoje najboljše prijateljice slišati priznanja, da se reže, ko vidi rane in kasneje brazgotine. Nihče, pa naj bo še tako samozavesten in trden človek. Takšno priznanje te pretrese. V trenutku pozabiš vse, kar si slišal o tej temi. Ko mi je zelo dobra prijateljica priznala, da se reže, sem samo šokirano obsedela in poskušala skriti svoj zaprepaden izraz na obrazu. Potiho sem se spraševala, zakaj tega nisem nikoli opazila sama, kako, da nisem videla njenih težav.

Na moje vprašanje zakaj, mi je po kratkem premisleku priznala, da ne ve, kako mi naj razloži, da jo bom razumela. Rekla je le: "V nekem trenutku se vsa zadržana in neizražena čustva naberejo in hočejo ven. Ne zavedam se, kaj počnem dokler ni konec in se zgrozim nad ranami."

Vem, da potrebuje strokovno pomoč, da ji sama niti ne morem niti ne znam pomagati, da se bo lahko rešila iz tega začaranega kroga. To, da jo poslušam in ji stojim ob strani, je veliko, vendar vseeno ne dovolj. Kljub temu pa je ne morem prisiliti, naj poišče strokovno pomoč, lahko ji samo svetujem, naj to stori, odločiti se mora še vedno sama. Nočem namreč, da bi se počutila, kot da jo obsojam ali silim v nekaj, saj verjamem, da bi takšen občutek vse samo poslabšal. Njeno priznanje doživljam kot klic na pomoč, saj osebe s samopoškodbenim vedenjem praviloma skrivajo svoja dejanja. Pokazala mi je, kako zelo mi zaupa, jaz pa se počutim kot izdajalka, ker ji ne znam pomagati.

Nina Kovačič - Lella

NAŠA ŽIVLJENJA

Tema, ki jo skrivamo pred otroki, sosedi, pred sabo. Nihče noče govoriti, podatki nočejo biti nikomur znani ... Skriva se resnica pred nami, skrivamo jo mi sami. Iskanje podatkov, ki bodo določene pretresli, podatki, ki nikomur niso prijetni. A priznati si moramo, tudi v našem okolju je to problem. Problem vseh nas ... ne zavedamo se, ampak sedaj je čas, da prisluhnemo.

Slovenci (mi) se po koeficientu samomorilnosti uvrščamo na deveto mesto na svetu.

V zadnjih petih letih so številke bolj ali manj stabilne in ne presegamo število 25/100.000 prebivalcev. Po podatkih Inštituta za varovanje zdravja v Sloveniji vsako leto zaradi samomora umre okoli 615 do 620 posameznikov, to je več kot 25 oseb na 100.000 prebivalcev. Severozahodni predeli Slovenije pa imajo kar dvakratno število → 50 samomorov na 100.000 prebivalcev. Celjska regija ima med 100 in 115 samomorov na leto, s tem pa so tudi prisiljeni delovati na tem področju še bolj aktivno kot v katerem koli drugem delu. Preprečevanje samomorov je postalo področje, ki ga je treba preprosto razviti in predstaviti ljudstvu, seznaniti ga s problemom.

Samomor in pogovor o samomoru je v naši družbi tabu. O samomorilcih in njihovih svojcih se širijo različne, večinoma, negativne pripovedi, in po tihem obtoževanja, ki jim ni konca. Nihče ne pogleda celotne slike, kje je bil problem in kako ga popraviti. Zaradi tega je nujno potrebno, da se s samomorilnega vedenja odvrže skrita slika dejstev. S prikazom tega tabuja ob pomoči strokovnih podatkov pridemo do spoznanja, da je tudi samomor del vsakdanjega življenja. V Sloveniji že prihaja do napredka na tem področju, vendar pa

glede tega problema še vedno obstaja določen predsodek, zaradi česar je težje pomagati ljudem v stiski.

V razcepljeni družbi, kakršna je slovenska, v kateri vsak skrbi le zase, se samomorilni proces tragično konča pogosteje kakor v prepleteni družbi z gosto socialno mrežo. Zakaj eni ljudje dvignejo roko nase in drugi ne, a imajo oboji enake težave? Do njihovega samomora vodi veliko okoliščin. Poznamo primere, ko je nekdo storil samomor, ker ni videl izhoda, ko so pred vrata prišli rubežniki, in to samo zaradi nekega posojila - pride rubež in tako tudi smrti. Sedaj se lahko vprašamo, koliko potencialnih samomorilnih oseb živi danes med nami. Oni, ki so na robu preživetja, brez služb, in ne vidijo izhoda iz takega položaja, nimajo osebe, na katero bi se lahko obrnili. Samomor namreč ni problem posameznika in njegove družine, temveč družbe.

V Sloveniji imamo Nacionalni programa za preprečevanje samomorilnosti, ki je bil prvič predstavljen na srečanju na Bledu davnega leta 1995. Strokovnjaki in laiki, ki razpravljajo, kdo bi moral poskrbeti za preprečevanje samomorilnosti. Za take programe bi se moralo zavzeti pristojno ministrstvo ali pa katera od političnih strank. Zakaj nihče od njih ni začel aktivno opozarjati na žalostno dejstvo, da Slovenci umiramo od svoje roke in pritiskati na vlado, naj vendar ukrepa? Koliko jih bo moralo še umreti, da bodo bolj glasno začeli opozarjati na ta problem? Kaj je Cerkev storila na tem področju? Vsa ta leta je samomor pojmovala kot upor proti bogu in ga tudi označila za smrtni greh. Njen odnos se je začel spreminjati v zadnjih letih, čeprav je samomor še vedno označen kot greh, ki ga je treba preganjati, toda do « grešnika » - v tem primeru do samomorilca - je treba biti usmiljen.

Jerneja Dečar

Well we got no class ... And we got no principles
And we got no innocence ... We can't even think of a word that rhymes

ZGRABI PRILOŽNOST

Kaj naredi študent, ki mu študijske predavalnice ne ponujajo dovolj odgovorov za potešitev njegove radovednosti? Preko leta se mora takšen študent krepko potruditi, da dobi kakšen odgovor, enkrat na leto pa mu je ponujena nepogrešljiva priložnost, da dobi vse odgovore in še več na enem mestu. Ta priložnost se imenuje Študentska arena.

Študentska arena je letos v času od 16.-18. oktobra potekala že osmič zapored. In vsako leto je bil obisk le-te večji. S tem se lahko strinja vsak, ki je mogoče samo za hip pokukal na Gospodarsko razstavišče in bil priča raznolikim posameznikom željnim informacij.

Geslo študentske arene: ZGRABI priložnost je najboljši opis tega, kar ti študentska arena ponuja. Ena izmed takih priložnosti je kopica brezplačnih izobraževanj razdeljenih po tematskih vsebinah. Tako smo se letos lahko pozabavali v predavalnicah SVAROG, ŽIVA, TRIGLAV ali LADA. Vsega skupaj je bilo letos 77 predavanj raznolike in pestre vsebine. Za vsakega se je torej nekaj našlo. Letos so bila še posebej zanimiva predavanja na temo predsedniških volitev, (ki jih je vodila Mladina, Mediana), izvedeli smo tudi nekaj informacij o bolonjskem študiju, raznih športnih aktivnostih pod okriljem ŠOU-a, hkrati pa so bila vzpostavljena tudi pomembna vprašanja, s katerimi se srečujemo (Kako uspešno iskati zaposlitev, odkrivanje planetov izven našega osončja, zakaj sploh rak itd.)

Sama sem se udeležila izobraževanja, ki ga je vodila Slovenska Filantropija. Osrednja tema je bila prostovoljstvo v Afriki, poleg tega pa sem izvedela veliko tudi o opravljanju prostovoljstva v tujini, na kakšen način se lahko povežemo s slovenskimi in tujimi prostovoljnimi organizacijami, kako izbirati projekte, kje poiskati informacije in še in še.

Zame je bila študentska arena letos, tako kot lani, zanimiva in nepozabna izkušnja. Na njej imajo študentje, dijaki, skratka vsak, ki pride, priložnost stopiti v svet filmov in

sodelovati še v neštetih drugih aktivnostih, ki so se nahajale na ploščadi. Študentska arena je zanimiva tudi po tem, da so na njej s stojnicami predstavljajo razne državne ustanove, humanitarne, prostovoljne, nevladne, mednarodne in študentske organizacije, izobraževalne institucije, podjetja, ...

Vsako leto imamo torej priložnost pokukati tja, kamor smo si vedno želeli, pa nismo vedeli, kako. Dane so nam priložnosti, da izvemo marsikaj novega in koristnega. In vse, kar moramo storiti je, da jo zgrabimo!

Če ste letos zamudili Študentsko areno ...
... potem ne ponovite tega naslednje leto!!

Špela Peterlin

Opomba uredništva:

Vsi ustvarjalci Predora se iskreno zahvaljujemo Študentski areni, ki nam je omogočila predstavitev našega časopisa. Hkrati pa bi radi omenili tudi, da je bila na Študentski areni organizirana okrogla miza z Vlasto Nussdorfer, ki se nam v tem časopisu predstavlja na začetnih straneh.

ZDRAVOOO IN VESELOOO!!!

Odpira se nov prostor (find the place which was never been born before– IN TO NI IME!!!). Zakaj?? Samo zato, ker se. Je prostor, kamor lahko greš, ko nimaš kaj za početi. Prostor, kjer lahko čvekaš o čemerkoli. Prostor, kjer boš tudi ti odločala/odločal, kaj se bo v »placu« delalo. Prostor, kjer se bo tudi kaj ustvarjalo, počelo kaj koristnega ali tudi nekoristnega. To je prostor, kamor lahko prideš brez zadrege in tudi če se ti ne da nič, pač ne počneš ničesar. Vzdušje – sproščeno, vsi (bolj ali manj) leni, a tudi za akcijo. Prostor je naš in vaš, če se ti da, boš lahko delal karkoli – tudi vodil dogajanje ... Verjetno ne veš, za kaj se gre, brez skrbi, tudi nam še ni povsem jasno! PRIDI IN ZAZIVI Z NAMI. Bo, kar boste določili vi!!!!

Če vas karkoli od tega zanima, nam pišite na monika.bohinec@gmail.com, pokličite na 031 350 344 (Tanja) oz. 031 521 076 (Monika) ali pa zgolj sledite novičkam na spletni strani <http://predor.si21.com/> ...

Nekaj mladih se nas je namreč, tako samostojno kot tudi v okviru večih drugih projektov, odločilo, da bo organiziralo povsem sproščen dnevni center za mlade ... Le-ta bo poskušal slediti željam vseh sodelujočih, tako da, če vas ta projekt v kakršni koli obliki zanima (želite pomagati pri organizaciji, želite preživljati čas v tem centru, potrebujete nove prijatelje, pogovor, bi radi možnost ustvarjanja ...) nas le kontaktirajte in o vsem se bomo pogovorili ... Vsi smo malo nad/pod 20 ..., zato brez treme.

Otroci v prvi vrsti

Zakaj otroci nočejo biti v prvi vrsti? Ker tisti, ki sedijo v prvi vrsti, ne morejo klepetati? Ker jih učitelj takoj opazi? Ker so pogosteje poklicani pred tablo? Verjamem, da je to za nekatere otroke neprijetno, ampak... Obstajajo tudi otroci, ki jim prva vrsta prinese še kaj dosti hujšega. Njim je sicer dovoljeno klepetati in nikoli jih nihče ne pokliče pred tablo. Nebesa? Ne, pekel! **Ti otroci dejstvo, da so v prvi vrsti, največkrat plačajo z življenjem.** Če pa imajo srečo, pa »zgolj« z uničenim otroštvom in vseživljenjskimi posledicami. Govorim seveda o **prvih bojnih vrstah.**

Si lahko predstavljate, da morate nekoga ubiti? Si lahko predstavljate, da morate nekoga ubiti pri rosnih dvanajstih letih? Jaz si ne. Mnogi otroci pa si ~~lahko~~ morajo. Namesto, da bi iz otroških oči sijala igrivost, v njih vidimo paranojo, obup in krvoločnost. Ko dobi otrok v roke kalašnikov, ne izgubi le varnosti, pač pa tudi samo otroštvo. S tem, ko jih prisilijo v oboroženo bojevanje, otroci izgubijo zaupanje v odrasle, avtoriteto in v celotno kulturo.

Vojaške skupine otroke ugrabijo na različnih mestih – pogosto v šoli ali med spanjem. Nekateri rekrutirajo takoj za tem, ko so ti priča poboju njihovih staršev. Spet drugi otroci pa se vojaškim skupinam priključijo sami, ker se jim zdi privlačno orožje ali ker občudujejo pogum vojakov. Ko spoznajo, da življenje otroka – vojaka ni niti malo podobno njihovim pričakovanjem, je navadno že prepozno. Postali so del morilskega stroja. Bojevanje pa ni edini način uporabe oz. bolje rečeno zlorabe teh otrok – koristijo jih tudi za vohune, spolne sužnje in celo živi ščit. V nekaterih kulturah je med otroci – vojaki kar 40 % deklic. Otroci so izkoriščani predvsem za »kanon futr«. Včasih se otroci vojskujejo s puškami, ki so večje od njih samih, drugod pa imajo posebno, za otroke prilagojeno (t.j. manjše in lažje) orožje. Pa tudi sicer je v mnogih državah prevladuje orožje, ki ga je zelo enostavno uporabljati. Prototipičen primer takega orožja je kalašnikov – puška, ki jo je sposoben uporabljati praktično vsak otrok.

Indoktrinacija oz. »pot iz dečka oz. deklice do stroja za ubijanje« je sestavljena iz več groznih postopkov. **Zelo pogosto jih npr. silijo snifati »brown-brown« (mešanica kokaina in smodnika), redno morajo jemati čudežen tabletko »za energijo«..., kar ne zmanjšuje le njihove varnosti, pač pa tudi svobode gibanja in predvsem mišljenja.** Pod vplivom psihoaktivnih snovi lahko celo otroci streljajo preko vsake meje discipline, razuma in logike. Da bi jih spodbudili k temu, pa uporabljajo še različne tehnike pranja možganov. Spreminjanje nedolžnih otroških bitij v hladnokrvne morilce ni tako težko, saj so otroci zelo ranljivi in dojemljivi za vplivanje. Med najbolj grozne postopke učenja hladnokrvnega ubijanja gotovo sodi siljenje otrok k ubijanju njihovih lastnih sorodnikov in prijateljev. Podobno kot dandanes marsikje po svetu otroke spreminjajo v krvoločne vojake, so že pred stoletji počeli Turki. Ugrabljene mlade fante so vzgojili v janičarje, ki so bili pozneje njihovi najboljši vojaki. Otroci se tako pogosto borijo, ne da bi točno vedeli, čemu. Vedo le to, da se niso borili zase. Večina bivših otrok – vojakov po koncu spopadov ne obsoja ene ali druge strani, pač pa pravijo, da so oboji imeli enako prav. In enako narobe. Dodaten ton nesmiselnosti vojskovanja otrok pa pokaže dejstvo, da redki otroci – vojaki po končanih spopadih živijo v državi, v kateri oz. za katero so se bojevali.

Že v uvodu sem omenjal šolo. Ta je, takoj za nasiljem, najpogostejša tema prostih risb otrok, ki so (bili) vojaki. Medtem ko v t.i. razvitem svetu precej otrok in mladostnikov obupuje nad dejstvom, da mora obiskovati šolo, je prav to – možnost obiskovanja šole – največje hrepenenje otrok, ki so namesto v šolo poslani na bojno polje in namesto zvezka v roke dobijo kalašnikov. **Zato ni presenetljivo, da si šole želijo vsaj tako močno, kot »zahodni« otroci igre in zabave.** Možnost obiskovanja šole, bi tem otrokom prinesla novo upanje – upanje zase in za skupnost. Upanje, da njihovo življenje ne bo več vsakodneveni boj za preživetje.

V zadnjih letih končno na problem otrok – vojakov postaja pozorna širša javnost. Pomemben zagon je temu dala Mednarodna konferenca za zaščito in nudenje pomoči v vojnah prizadetim otrokom, ki je bila leta 2000 v kanadskem Winniepegu, a pri nas žal ni preveč odmevala (za razliko od vseh mogočih in nemogočih rumenih novičk). Kanada ni bila samo organizatorica te konference, pač pa je tudi sicer med tistimi državami, ki problemu otrok – vojakov posvečajo največ pozornosti in truda. Poleg Združenih narodov (ki so podpisali številne dogovore o varovanju otrokovih pravic in prepovedi vojskovanja otrok) obstaja še nekaj institucij (npr. CSI – Child Soldiers Initiative), ki so si za cilj zadale zreducirati oz. odpraviti vojskovanje otrok. **Nekateri ta boj primerjajo z borbo za odpravo suženjstva v 19. stoletju.** Samo upamo lahko, da bo prizadevanje ljudi in organizacij uspešno. Za pomemben uspeh lahko štejemo določitev, da je rekrutiranje otrok za vojake od leta 2002 obravnavano kot vojni zločin. Vseeno pa se lahko vprašamo, zakaj so to določilo sprejeli šele takrat. Prav tako se moramo zavedati, da je pot do odprave vojskovanja otrok še zelo dolga. Po različnih ocenah se trenutno bojuje kar 250 do 300 tisoč otrok – vojakov. Podatki Združenih narodov in različnih nevladnih organizacij kažejo, da so otroke prisilili v vojskovanje v vsaj 30 državah, od tega v 19 v zadnjem letu. Po nekaterih podatkih naj bi otroke – vojake uporabljalo kar 40 % oboroženih skupin na svetu, od tega polovica (torej 20 % vojaških skupin) celo otroke, mlajše od 10 let.

Pozornost je seveda treba posvetiti tudi otrokom, ki so že bili udeleženi v vojaških spopadih. Poleg povečane ranljivosti, uničenega otroštva ipd. se je potrebno vprašati tudi, kaj se dogaja oz. se bo dogajalo z njimi. Obstaja namreč precejšnja verjetnost, da jih bodo vojaške enote sčasoma ponovno mobilizirale in tako nadaljevale z nečloveškim odnosom. Da pa ne bom povsem črnogled – nekateri (žal so bolj izjeme kot pravilo) bivši otroci – vojaki, so uspeli premagati sovraštvo do lastne preteklosti in so celo zbrali toliko moči v sebi, da se zdaj sami borijo proti vključevanju otrok v vojaške spopade.

Samo od sebe se poraja vprašanje, kako preprečiti to trpljenje. Največkrat sledi odgovor, da mi pa že nismo odgovorni za početje afriških lokalnih vojaških voditeljev. Evropejci pa že ne! Pa smo! **Večina orožja – tudi zloglasni kalašnikov – se proizvede v državah Evropske unije.** Amnesty International v svojem poročilu o prodaji orožja postavlja smiselno vprašanje, ali EU ne more ali pa noče ustaviti dotoka orožja kršiteljem. Morda so dobički od prodaje preprosto previsoki ... A vendar – denar nikoli ne bi smel biti več vreden od človeških življenj! Kaj bi torej lahko storili? Lahko bi npr. prepovedali tovarne, ki izdelujejo orožje otroške velikosti oz. če pogledamo širše – lahko bi bolj podrobno nadzirali proizvodnjo in prodajo orožja nasploh. Verjamem, da imajo ljudje na ustreznih položajih še mnogo boljše ideje. Vsekakor pa velja, da če hočemo nekaj spremeniti, moramo ukrepati; predpogoj za »akcijo« pa je, da se problema sploh zavedamo in o njem govorimo - upam, da bo tudi ta članek vsaj malo pripomogel k temu ...

Klemen Čeligo

Everybody wants somebody ... Everybody wants somebody to love ... Someone to love
Someone to kiss ... Sometime to miss, now
Someone to squeeze ... Someone to please ... And I need you you you

INTERNET DATING HOMOSEKSUALCEV

Internet? Le kdo ne pozna tega zanimivega vira zasvajanja ljudi? Mislim, da ne poznam človeka, ki še ni slišal za internet ali po slovensko splet. Hmm ... celo moja stara mama ve, za kaj gre, tudi če ga ne uporablja! Internetno povezavo namreč dandanes najdemo že v skoraj vsakem gospodinjstvu v "razvitem" svetu, če pa je že nimamo doma, pa lahko dostopamo do internetnih vsebin v skoraj vsaki knjižnici, fakulteti ali pa na skrivaj "surfamo" po virtualnem svetu na delovnem mestu. Kmalu po izumu interneta pa so se pojavile tudi razne spletne strani za spoznavanje novih prijateljev, partnerjev, enako-mislečih oziroma tako imenovane internet dating strani. V Sloveniji sta predvsem znani Ona-on.net in Frendi in flirt strani, seveda pa ne smemo pozabiti na irc, ki je bil zelo popularen v svojem času, sedaj pa ga je nasledil MSN in podobni programi za internetno dopisovanje.

Zaradi novega načina spoznavanja ljudi je bilo o internet datingu napisanih že kar nekaj člankov, mislim pa, da še nisem zasledila članka o internet datingu homoseksualcev. Homoseksualnost je namreč že sama po sebi še vedno velik tabu, zato se seveda tudi o drugih temah, povezanih s homoseksualnostjo piše zelo malo.

Prav tej temi pa se je posvetilo 6 punc, študentk sociologije kulture, v prejšnjem šolskem letu. V 4.letniku študija je bil eden izmed mojih izbirnih predmetov Uvod v gejevске in lezbične študije, ki ga izvaja profesor doc. dr. Roman Kuhar. Izpit pri tem predmetu smo lahko opravljali na več načinov, eden izmed njih je bil sodelovanje pri projektu, katerega si je izbrala naša skupina in ki se je končal maja z mednarodno konferenco v Grožnjanu na Hrvaškem. Naslov konference je bil *Internet, Sexual Relationships and Pornography*. V okviru našega predmeta pa smo se, kot sem že omenila, posvetile internet datingu homoseksualcev. Prvi dve punc sta se osredotočili na statistično analizo anket, ki smo jih izvedli v okviru predmeta že nekaj mesecev prej, drugi dve dekleti sta analizirali spletne oglase istospolno usmerjenih, ki sta jih našli na raznih straneh, namenjenih spoznavanju, jaz in sošolka pa sva se posvetili bolj praktičnemu delu. Izvedli sva dve fokusni skupini, in sicer gejevsko in lezbično. Lezbični vzorec je vseboval 4 lezbijke (dva para), stare med 22 in 28 let, študentke, ki živijo v večjem mestu in so trenutno v izvenzakonski homoseksualni zvezi. Vzorec gejev pa je vseboval 3 geje (eden je moral zaradi nepričakovanega dogodka prej zapustiti intervju), stare med 19 in 23 leti, študente, ki živijo v večjem mestu in so v homoseksualni partnerski zvezi. Intervjuvance sva spraševali o navezovanju kontaktov z drugimi istospolno usmerjenimi, o namenih in razlogih za internet dating, kako so doživljali prve stike z novimi prijatelji v živo, o zaupanju in tveganju, povezanim z internet zmenkarijami, o lažeh, kontoli in zvestobi internet "dejterjev", o reševanju sporov preko interneta, če gledajo na internet dating kot na javno ali zasebno stvar in kaj menijo o zmenkarijah s tujimi internet "dejterji". In izvedli sva marsikaj zanimivega na to temo, poleg tega pa so se pred nama odkrivale tudi njihove konkretne življenjske izkušnje, ki so zabavne, mnogokrat pa tudi zelo boleče zaradi njihove spolne usmerjenosti. Pa naj te njihove izkušnje govorijo same zase z naslednjimi izjavami:

Navezovanje kontakta....

TAJA, 28 let:

Nikoli se pa nisem dobil na javnem mestu, ker če živiš v Ljubljani te ljudje poznajo in ti ni najbolj prijetno se dobivat z nekom, torej z gejem, ki je preveč poženščen na javnem mestu.

Midve (z Lano) sva si poslali par sporočil (zasebna sporočila). Potem sem jaz rekla, da meni to ni zanimivo, in tako sva si izmenjali telefonski številki. Zdaj verjetno ne bi tako hitro dala telefonske številke, ker sem postala z leti manj zaupljiva. Po približno enem tednu pogovora po telefonu sva se kar hitro videli v živo. Ko sva se začeli klicati po telefonu, si nisva več pošiljali sporočil prek te internet strani.

Namen in razlogi za internet dating ...

MIA, 22 let:

To je najlažje! Noben te ne gleda direktno v oči, nobeden te ne opazuje ... imaš anonimnost. Najlažje, najhitreje, pa doma si ... Jaz sem v bistvu šla takrat na irc, ker sem pač iskala informacije, kakršne koli informacije glede istospolne usmerjenosti, lezbijk ...

In potem sledi stik v živo ...

MIA, 22 let:

Midve sva se dobili po približno 14 dneh na Prešernovem trgu, ker tam noben ne opazi, kam gledaš. Dobili sva se pa s pomočjo sms sporočil: Jaz prihajam! – Kje si pa ti? – Jaz grem dol po Čopovi! Dali sva si približne podatke kako sva oblečeni – jaz imam rdečo bundo. Zdi se mi pomembno, da če iščeš partnerko, da pride čim hitreje do stika v živo. Če pa iščeš prijatelje, znanca ... pa gre to bolj postopoma.

PIKA, 27 let:

Šli sva na pijačo, in sicer v bar za istospolno usmerjene. Zdela se mi je namreč dobra ideja, da če nobenega ne pozna in ker je bil namen, da ji predstavim Legebitro (klub študentov, ki so istospolno usmerjeni), bi bilo lahko zanjo zelo neprijetno o tem razlagati v drugih lokalih, kjer lahko ljudje vse slišijo.

LANA, 24 let:

Dobili sva se pred njenim faksom, v baru, ki je tako majhen, da sta notri le dve mizi. Za eno mizo je bila družčina, za drugo mizo je pa sedela ona. Tako da se nisem mogla zmotiti.

TAJA, 28 let:

Midve sva si tudi sliko izmenjali prej. Meni namreč ni bilo do gneče. Jaz sem hotela njo spoznati, se z njo pogovarjati.

KLEJ, 19 let:

Jaz se raje izogibam stikom v živo ... Najprej si dlje časa dopisujem, potem ko vzpostavim prijateljske kontakte, si izmenjam telefonsko številko in se nekaj časa menim po telefonu. Potem pa se lahko srečaš v živo. Eni bi se radi pa tako vidli ... meni to ni ...

TODD, 23 let:

Meni je skoraj boljše, če nekoga zunaj spoznam, ker si moraš pri teh chatih, vzeti več časa ... potem pa itak ugotoviš, da je nekdo popolnoma mimo. Jaz zadnje čase ne spoznavam več tako ljudi, torej prek interneta. Včasih sem veliko več in sem se hotel tudi kar hitro videti v živo. V bistvu je bil internet zgolj kontakt. Nikoli se pa nisem dobil na javnem mestu, ker če živiš v Ljubljani te ljudje poznajo in ti ni najbolj prijetno se dobivat z nekom, torej z gejem, ki je preveč poženščen na javnem mestu. Zato sem se večinoma dobival na nekih zakotnih mestih. Se mi zdi, da je tega ogromno na gejevski sceni.

TINTIN, 22 let:

Midva z mojim partnerjem sva si preko interneta našla pare, torej prijatelje, za skupaj žurat, športat ... v glavnem za se

So don't fear it now, We're going all the way. That sun is shining on a brand new day.
It's a long way down And it's a leap of faith
But I'm never givin up Cuz i know we've got a once in a lifetime love

družiti. V bistvu se preko teh strani najdeš, potem si nekaj časa pišeš in nato še vidiš in ohraniš kontakte. Vidimo se na primer tako, da dam svoj naslov stanovanja, in se dobimo pri nama.

Glede zaupanja in tveganja ...

PIA, 27 let:

Meni se ni zgodilo, da bi imela kdaj kakšno neprijetno izkušnjo. Po eni strani nisem nikoli pomislila, da bi se zaščitila na kakršenkoli način, ker nisem šla tolikokrat na takšen zmenek, po drugi strani pa je zato najbolj praktično, da se dobiš na Prešernovem trgu – torej na javnem mestu, tako da če nekdo pride, je še vedno toliko ljudi okoli, da opazijo, če je kaj narobe. Osebnost se mi zdi, da ker se že predhodno slišiš po telefonu, vsaj veš, katerega spola je oseba.

TAJA, 28 let:

Včasih sem bila zelo naivna, zdaj bi se verjetno vedla drugače. Jaz sem na primer punce povabila tudi domov. Pa ne, da bi imela kakršnekoli namene, ampak bila sem zaupljiva. Nisem nikoli pomislila, da bi se mi lahko kaj zgodilo.

LANA, 24 let:

Jaz sem imela eno izkušnjo, ko se je s časom pokazalo, da je bila ta oseba malo psihično bolna. Začela me je izsiljevati in groziti preko telefona in posledično sem se je morala znebiti na zelo grob način, seveda verbalno.

TOD0, 23 let:

Jaz se osebnost nisem nikoli zaščitil ... težko se je zaščititi. Mogoče sem včasih preveč verjel vase, da če bo do česa takega prišlo, da bom že poskrbel zase. Sem pa imel enega prijatelja, ki se je dobil z enim tipom, ki je prišel s kapo in čisto zamaskiran ter ga je posilil.

Internet dating in laži ...

KLEJ, 19 let:

En tip mi je preko Gej romeo (internet dating stran) take lepe slike poslal, da se mi je kar zahotelo, da ga vidim. In je bil iz Gradca, češ, Slovenec. In sem rekel, grem u Gradec, ne? Sem imel en dan čas in sem šel. In sem prišel tja, joj grozaaa!? In ga vidim, kar nekaj tak čuden, ves mozoljast, take mastne lase ... Ja, slike mi je poslal, menda so bile vse zmontirane ali kaj.

TOD0, 23 let:

Starost, pa kilažo ful lažejo. Veš kako je pri gejih? Prav takšen standard je, kolikor si visok, minus 110. Tako ful bolano, kot pr bejbah res (o.p.: Pri ženskah se je uveljavilo merilo popolne postave: višina – 110 = popolna teža). Pri gejih je boljše, da si bolj suh, večinoma no. Pa ful imajo rajši mlajše, zato tudi o starosti lažejo ful. Zdaj opažam, da je ful problem to, da si folk izmišljuje stvari. Poleg tega se ustvari vtis, da je lahko tukaj kdor hoče, da je to toliko ločeno od njegove realnosti, da se potem izmišljuje, kakšen je, kaj ima rad in ima v bistvu ful eno drugo osebnost.

PIA, 27 let:

Na ircu se je dostikrat zgodilo, da so prišli moški gor in so se pretvarjali da so punce, ampak smo jih kar hitro razkrinkale. Punce smo se namreč med sabo že poznale in takoj ko je

prišla nova, smo se med seboj menile o njej in ker se običajno ti moški dali vsaki drugačne podatke, smo ga hitro razkrinkale. Večina jih je pa prišla gor samo z namenom seksa.

Kontrola na internetu ...

KLEJ, 19 let:

Ja, tako je mene tip dobil ... (haha). Ja, sem imel profil gor tudi potem, ko sva bila že skupaj ... in greva enkrat na večerjo in jaz sem imel ta Game G nick in greva na

večerjo in on meni: In kako si Game G? In jaz samo obstanem (haha), ja itak, da mi je blo bad pa to ... ja nič, sem mu rekel, da sem hotel malo več prijateljev spoznati, pa je sprejel to kot kul. Ja, če bi on to meni naredil, mu sigurno ne bi verjel, ker nisem takšen tip, odvisno od človeka, no.

TOD0, 23 let:

Ja, meni se je zgodilo, da se je moj tip predstavljal kot nekdo drug, pošiljal fotke ful hude in preverjal kakšna bo moja reakcija ... Ja, ampak ne vem zakaj, jaz sem začutil, da je to on in da me zafrkava in sem se potem tudi jaz zajebaval. Hvala Bogu, ampak drugače bi me zlahka ujel. Sploh prej, ko sem bil v prejšnji zvezi, zato pač ker sem bil že od 16-ega leta in mi je še ful stvari dogajalo v glavi, tako da po mojem bi se še s kom dobil, a ne?

Zvestoba internet "dejerjev" ...

TOD0, 23 let:

Meni se zdi, da so geji na splošno bolj nezvesti. Zato, ker ni tega, ne vem, enega pritiska z vseh strani, te standardne zveze pač, nezvestoba, ma ne vem, večkrat se zgodi pri gejih, tako je moje razmišljanje pač ... Velikrat se zgodi tako, da začneta, sta neki časa skupaj, pač vse to, ne? Potem pride, če že, kakšna poroka, otroci, te stvari samo podaljšajo en občutek "zdaj pa morava ostati skupaj, sam še do konca tega...". Pri gejih je pa v bistvu lahko hitreje tega konec, zveze pač, lahko ful nekaj slabega se zgodi in adijo, ne? Tudi ni nobenih zakonskih ločnic in pač pari v Sloveniji, jaz jih ful poznam, iščejo še nekoga tretjega občasno, za zraven, ne? Ker jim postane dolgčas malo ... Ful je bolj odprto vse, ravno zato, ker ni vseh teh pritiskov z vseh strani ... Saj scena v Londonu, ravno zdaj mi kolega govori, ker je tam ... folk tam ne hodi po internetih, ker jih je veliko, tam je pač cela četrt gejev, sam tam so vs i... tam so lahko s šestimi na noč, pa ni čisto nič čudnega.

KLEJ, 19 let:

Ja zvestoba, tudi ne moreš ločiti homoseksualce in heteroseksualce. Ko se enkrat enega naveličaš, pa ko ti ni več toliko zanimiv, potem iščeš druge ljudi no ... Eni, ki so dlje časa, pa iščejo folk samo preko interneta, se mi zdi, da bi bili lahko bolj nezvesti no ... Odvisno, kako zaupaš v človeka. Če si bil dolgo z njim v kontaktu, pa če veš, da mu je za zaupati ... Pa če mu dopuščáš, da potem še spoznava druge prijatelje, potem se mi zdi, da je to ful bolj kul, pa da ne bo prišlo do nekih varanj, ker kar je prepovedano, je najslajše, pravijo. Če mu ne zaupaš, pa ga zatiraš, pa to ...

TOD0, 23 let:

Pa že v osnovi, če ima nekdo zapisano, da išče partnerja ali pa samo prijatelje, ne pa le seks, po moje mu potem bolj zaupaš. Zdaj pa, če spoznaš enega, ki ima že v nicku "fuck me", pa

Sem pa imel enega prijatelja, ki se je dobil z enim tipom, ki je prišel s kapo in čisto zamaskiran ter ga je posilil.

išče seks, potem verjetno bo, zagotovo bo varal ..., ker tam daš eno besedo, ki te najbolj opisuje. Zdaj, če imaš tako besedo, potem bo on nonstop zagotovo dvomil vate. Ja, konec koncev greš ti lahko v lokal, pa si čisto pijan, pa imaš tam še 100 pijanega folka, ki verjetno ti bo s kakšnim kaj ratalo, pa še vidiš jih v živo, pa je še lažje. Je pa zagotovo možnost, pa v bistvu dosti lahko je, če greš gor, vidiš koga novega, saj te malo zamika, to tako pogledati, uau, hudo, ne? Samo, saj zamika te tudi tako, v realnem življenju verjetno... -

Reševanje konfliktov preko interneta...

TAJA, 28 let:

Meni osebno je preko interneta veliko težje komunicirati. Veliko hitreje se skregaš z osebo, ne moreš pa rešiti konflikta. Jaz sem imela velikokrat probleme, da sem bila nerazumljena. Na primer, jaz sem se šalila, medtem ko je oseba na drugi strani to lahko razumela kot zelo osebno. Meni osebno se mi ni prijetno pogovarjati preko interneta (MSN-ja) o pomembnih stvareh, ker pogosto se situacija potem še dodatno zakomplicira. Meni osebno to ni nobena rešitev, da greš dol. Če bi na primer ona šla dol, bi se konflikt še povečal.

Internet zmenkarije, zasebna ali javna stvar...

KLEJ, 19 let:

Moji doma ne vejo v bistvu. Zdaj, ko sem prišel v Ljubljano, se je res spremenilo, ful več folka ve zame. Drugače tam doma, pa noben ne. Jez nobenmu ne razlagam, niti prijateljem ne, to je čist moja zasebna stvar. Edino fant ve, pa ena prijateljica še, ki je moja cimra. Ona je že tko ful naspidirana, pa je rekla "ful dobr", pa sma šla skupaj malo gledat, kako to kaj zgleda. Ne vem, drugače se mi ful zdi, da je to že kar nekaj normalnega. Malo je že dolgočasno no, bi se mogli kaj novega spomniti.

"Pa tudi sam sem se počutil kot en tak deviant. Tako kar nekaj iščeš, pa veš po eni strani v sebi, da iščeš tud seks. Pač ne vem za bejbe, pri gejih je malo drugače, ker ni možnosti druge, ne?"

TUDO, 23 let:

Moji niso vedeli, da internet dejtam. Potem pa sem imel kar nadležno izkušnjo, ko so na mamin avto nalepil en tak letak, po moje da je en tip no, s katerim se takrat nism hotel dobivat (spoznal ga je preko interneta) in je nalepu gor: XX (začetnice imena in priimka) iz xy (ime fakultete) je gej, homo, peder. Tako na avto, pred vsemi, da so videli. Tako, da je bila mama čisto obupana. Prijateljem vedno več povem. Čeprav folk še vedno ne šteka, da si gej, pa da iščeš preko interneta. Zdaj itak ne iščem več, takrat ko pa sem, ne vem, ful malo folka je vedlo no. Ja ena moja kolegica...ona je pač: kako to zgleda, kaj pa je fora? Malo se ji je smešno zdelo no... presenečena je bila: Zakaj, zakaj, če nisi čisto čuden? Ker valda ful je ta stigma, da moraš biti ful sumljiv, pa imet 100 kil preveč, pa vse, da greš na internet iskat folk. Pa tudi sam sem se počutil kot en tak deviant. Tako kar nekaj iščeš, pa veš po eni strani v sebi, da iščeš tud seks. Pač ne vem za bejbe, pri gejih je malo drugače, ker ni možnosti druge, ne? Zarad tega po moje folk ful težko dojame, zakaj ti tja hodš.

MIA, 22 let:

Če kdo vpraša, kje sem spoznala mojo partnerko, povem, da preko interneta. Še nobeden pa se ni zgražal nad tem, ker večina ljudi išče partnerja prek interneta (vsaj v našem krogu, doda PIA, 27 let). Moja babica pa je na primer rekla: "Sem vedela, da s tem internetom bo sam hudič!" (smeh). Mene pa osebno reakcija drugih ljudi sploh ne zanima, saj to ni njihova

stvar, kje sem jaz spoznala njo. Jaz mislim, da sploh ni stigmatizirano. Jaz imam na primer sodelavko v pisarni, ki samo prek internet strani išče fante.

Internet zmenkarije s tujci ...

KLEJ, 19 let:

Ma se mi zdi, s tujimi je dosti boljše navezovati stike. Ker oni hočejo ostati tvoji prijatelji, dobiti se itak ne moreš z enim iz Španije. Tako malo zanimivo je, če vprašaš, kako kaj tam dogaja, pa

kako imajo klube urejene tam (gejevske klube). Pač pogledaš, kakšni so, ne? (haha) Vidiš po državah, da so ene država malo lepše, ene malo bolj čudne. Pač prvič ko greš gor, sliko vidiš, meni slika ful prvi vtis naredi. Potem dalje se pa meniš, ne? Se mi zdi, da se ti je še bolj kul menit z nekom, ki ti je še vizualno všeč. To je kratkotrajno, dva dni mogoče, potem pa se pozabi že. Se pa najdejo tudi taki, ki bi kar prileteli. Eden mi je enkrat ponujal 400 eurov na teden, da bi šel dol za spremljevalca, pa da zadovoljuješ potem njihove stranke.

TUDO, 23 let:

Jaz sem spoznal enega fanta, ki je ravno takrat v Slovenijo letel, iz Amerike pač, tako da midva sva se spoznala... ne vem... prek irca ali preko česa, se ne spomnem. Potem pa je prišel, pa sva se v bistvu ful zaštekala, tako da je reku potem, da če kdaj pridem v Ameriko, da se lahko pri njemu oglasim. Pač en tak stik navežeš. Dostikrat dobiš kakšno sporočilo: Prihajam v Slovenijo, bi se rad kdaj dobil z mano? Veliko ljudi rado na taka sporočila odgovarja, ker vejo, da bo tisti pač prišel in odšel in jim je ful boljše... ena taka avanturica na hitro.

OPOMBE: Imena intervjuvancev so zaradi občutljivosti tematike spremenjena.

Tanja Peterlin

AH, saj sevanje pa ni tak big deal, ali ne?

26. april 1986, nesreča v jedrski elektrarni v Černobilu pri Pripjatu v Ukrajini – eksplozija jedrskega reaktorja.

Radioaktivni delci so se razširili do zahodne Sovjetske zveze, vzhodne Evrope, Skandinavije, Velike Britanije in vzhodnih ZDA. Velika območja Ukrajine, Belorusije in Rusije so bila kontaminirana (onesnažena, okužena), kar je povzročilo evakuacijo in preselitev približno 300.000 ljudi. Približno 60 % radioaktivnega prahu se je odložilo v Belorusiji.

Diagnozo akutnega radiacijskega sindroma so postavili pri 237 delavcih na reaktorju, ki so izvajali nujne ukrepe, potrdili so jo pri 134 ljudeh. V več primerih so ta sindrom poslabšale opekline zaradi intenzivnega sevanja beta in sepsa (interakcija takšnega sevanja z živo snovjo poškoduje človeške celice, tako da odmrejo ali se spremenijo).

Od teh delavcev jih je zaradi akutnega radiacijskega sindroma leta 1986 umrlo 28, 19 pa jih je iz različnih vzrokov umrlo še v času od leta 1987 do 2004.

Za rakom na ščitnici je umrlo 9 otrok, okoli 3940 ljudi lahko umre za rakom, ki je posledica izpostavljenosti sevanja. Glavni vzrok za obolelost otrok je bilo uživanje mleka tistih krav, ki so jih krmili s kontaminirano travo.

Med skupno 600.000 ljudmi na najbolj kontaminiranih območjih naj bi umrlo še 4000 ljudi za rakom in levkemijo zaradi sevanja. Vendar je to zelo nezanesljiva ocena. Verjetno dejansko število smrtnih primerov, ki jih je povzročila nesreča, v resnici ne bo nikoli natančno znano.

Še vedno so ljudje zaskrbljeni zaradi radioaktivnega sevanja, ki naj bi bilo posledica te nesreče. Ali so zaskrbljeni toliko zaradi sevanja, ki nas ves čas obdaja, ki se ga nekateri sploh ne zavedajo, pa dosti bolj vpliva na nas? In če malce pomislim, lahko rečem, da nekateri nimajo pojma, kaj se dogaja okoli njih in koliko stvari vpliva na njihovo zdravje in življenje nasploh.

Še vedno prevladuje mnenje, da na naše zdravje vplivajo le vidni (fizične poškodbe) ter družbeno najbolj izpostavljeni vplivi (kajenje, alkohol, virusi, ...). Pa je to res? Ste kdaj pomislili, da je čas pred nevihto za vas utrujajoč, da se vam poveša krvni tlak, da se pojavi napetost v mišicah, ... Kaj pa je to? Sevanje?

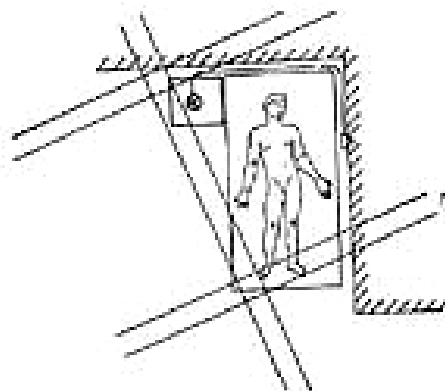
Vsak dan smo izpostavljeni ultrašibkemu sevanju, posledice pa se pokažejo čez leta. To so mesta na zemeljski površini, ki povzročajo obolenja, če se dolgo zadržujemo na njih. Gre za geopatične motilne cone, ki se nahajajo na zemeljski površini nad podzemnimi vodnimi žilami, geološkimi prelomi in premaknitvami, "globalnimi mrežami" (mrežaste strukture s pojačanim sevanjem, ki nastanejo pod vplivom kozmičnih žarkov v zemeljskem magnetnem polju – najbolj znani Hartmannova in Curryjeva globalna mreža). Lahko pa povzročajo motnje spanja, moreče sanje, mesečnost, mravljinice v nogah in rokah, glavobol, nenaravne lege telesa v spanju, ... Te vplive ne moremo preprečiti, se jim pa lahko izognemo, če seveda vemo, kje se nahajajo. V nekaterih evropskih državah je uzakonjena radiestezijska izmeritev parcele pred gradnjo stanovanjskih objektov, brez katere ne morete pridobiti gradbenega dovoljenja. Pri nas na ta zakon še čakamo, zato moramo zaenkrat kar sami poskrbeti za svoje zdravje.

S pomočjo radiestezijskega raziskovanja lahko preprečimo določena sevanja. Podajam primer iz prakse raziskovanja dr. E. Hartmanna: Pacient (60 let):

Pacient (60 let) zelo slabo spi, se zelo poti, ima bolečine v mišicah. Na splošno se zelo slabo počuti (izčrpanost, kot pretepen). Radiestezijske meritve kažejo, da z večino telesa sicer spi na nevtralnem mestu, toda noge so izpostavljene delovanju telurske linije "sever-jug". Pod posteljo teče električni kabel nočne svetilke, 220 V/ 50 Hz, ki je ves čas pod napetostjo. Svetilka se nahaja v bližini vozla Hartmannove mreže. Kadar je prižgana, električno polje resonira s tem vozlom. Kabel z enim delom prehaja čez telursko linijo, ki v prostoru okoli pacienta ustvarja elektromagnetno polje 50 Hz. Z izključitvijo električnega kabla iz vtičnice vsak večer pred spanjem in lego telesa, da noge niso bile na telurski liniji, je problem spanja skoraj v celoti rešen brez namestitve bioresonatorja.

Pacient je že po nekaj nočeh spal

Elektromagnetna polja vplivajo tudi na hormonsko ravnovesje. Raziskave so pokazale, da se količina melatonina zaradi elektromagnetnih polj močno zmanjša, kar pa povzroča psihične motnje, oslABLJENA JE ODPORNOST, povečano je tveganje za rakaste bolezni, ...

zelo dobro, manj se je potil in občutil manjšo utrujenost.

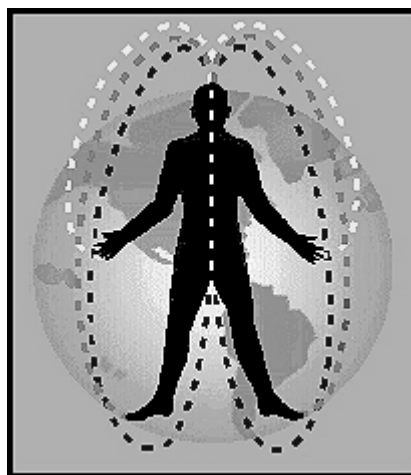
Še bolj pa na naše zdravje vplivajo elektro – magnetna sevanja, ki jih oddajajo tako televizija, radijska budilka, mikrovalovna pečica, fluore-scenčne luči, bojler in gretje na zakasneli tok kot tudi električni vodi in varovalke. Elektromagnetna polja vplivajo tudi na hormonsko ravnovesje. Raziskave so pokazale, da se količina melatonina (regulira bioritem, razmnoževanje, rast in imunski sistem) zaradi elektromagnetnih polj močno zmanjša, kar pa povzroča psihične motnje, oslABLJENA JE ODPORNOST, povečano je tveganje za rakaste bolezni, ...

Učinkovita zaščita pred takšnim sevanjem se lahko doseže z upoštevanjem preprostih pravil: upoštevamo razdaljo od visokonapetostnih transformatorjev, od električnih aparatov bodimo oddaljeni vsaj en meter, izogibamo se talnim gretjem v spalnih prostorih, namesto radijske ure uporabljamo mehanično uro ali uro na baterije, mobilnega telefona ne uporabljamo ali pa pazimo, da je antena oddaljena od glave, itd.

Pa je to dovolj? Lahko s tem preprečimo škodovanje našemu organizmu? Delno mogoče že, je pa še toliko vrst sevanj, za katera ne vemo, kako jih preprečiti, najbrž pa se ne zavedamo, koliko jih še obstaja. Mogoče pa je le boljše, da za marsikaj ne vemo, ali pač ne!?

Pa je to dovolj? Lahko s tem preprečimo škodovanje našemu organizmu? Delno mogoče že, je pa še toliko vrst sevanj, za katera ne vemo, kako jih preprečiti, najbrž pa se ne zavedamo, koliko jih še obstaja. Mogoče pa je le boljše, da za marsikaj ne vemo, ali pač ne!?

Barbara Kotnik

Oh, where oh where can my baby be? The Lord took her away from me
She's gone to heaven, so I got to be good „,So I can see my baby when I leave this world.

UPAM DA SI DOBRO, KJERKOLI ŽE SI ...

Nekaj let nazaj, nisem vedela veliko o tem prazniku, 1. novembru, dnevu mrtvih. Nič mi ni pomenil. Bil je dan kot vsi drugi. Nič posebnega. Vendar sčasoma tudi ti izgubiš koga, ali pa si zraven, ko jih izgubi nekdo drug. Nikoli ni lepo, nikoli ni prijetno. In verjamem, da bi vsak ta čas najraje pozabil. Pa vseeno ostaja z nami in občutek, kako smo se takrat počutili nas na nek skrivnosten način dela bolj žive.

Danes je to zame popolnoma drug praznik. Praznik, ob katerem se spomnimo na tiste, ki so že odšli in z vsem srcem upamo, da vedo, kako jih imamo radi. Praznik ob katerem se mirno vnovič poslovimo.

Ni pravega pojasnila, kako se soočiti s takšno izgubo, ni zdravila, ki bi v trenutku ozdravil ranjeno srce. Vendar pred nami je čas, v katerem bomo ljubili, se spominjali in nikoli pozabili. In čas je v tem primeru naš najboljši prijatelj. Lahko upamo, da se bomo nekoč navadili živeti brez ljubljene osebe, da se bomo navadili na to, da bo na nek način vedno bolelo, vendar pozabili je ne bomo nikoli. Kajti menim, da ni v naši naravi, da bi razumeli. Lahko pa se sprijaznimo in upamo, da se bomo nekoč spet srečali.

.....
Ne pij več moje krvi,
tudi brez tebe dovolj imam skrbi.
V dušo neprestano kol mi zabijaš,
vedi s tem sebe ubijaš.

Dovolj imam tega umazanega sveta,
vsak gleda le na to kaj ima.
Pa kaj misliš, da v zemljo boš zlato odnesel?
Le hudič ti bo prizanesel.

Z vso silo udarja name ta svet,
a najbolje včasih vse je prezret.
Udarci jeze me ne bolijo,
a v moji duši živijo.

Voham po tem svetu kri,
gabijo na svetu se mi že vsi.
A čeprav pol folka je za zadet,
na nek način ljubim ves ta planet.

Monika Bohinec

ne vemo, zakaj. Najboljši odgovor je, da je smrt del življenja ali pa da se je tako moralo zgoditi. Ti stavki me pomirijo in za trenutek preženejo dvome. Pa se vseeno spomnim na toliko dobrih src, ki je odšlo prekmalu. Pravijo, da dobri vedno odidejo prvi. Vsekakor je to prekmalu. Toliko so imeli še ponuditi svetu, ko bi vsaj imeli priložnost to storiti. Njihove sanje na dosegu roke pa niso imeli možnost poizkusiti.

Pred seboj imamo prehodnost. VSI! In nikoli ne vemom, kdaj se bo prihodnost spremenila samo še v žalovanje nekoga, ki je imel še toliko pred sabo. Na koncu vsi odidemo. In na koncu sploh ni pomembno, kako smo umrli. Važno je, kako smo živeli. Nehajmo se torej pretvarjati, da smo živi. To ni samoumevno. To ni nekaj, kar nam je kar dano. To je smisel, zaradi katerega smo vsi tu.

Kdor ne ceni življenja, ne ceni smrti.

Mnogi odidejo, medtem ko mi ostanemo in bolj kot nam postaja jasno, da imamo za mnogo stvari samo eno možnost, bolj se trudimo, da bi delali dobro. Da bi delali v največjo korist. Da bi bili najboljše, kot smo lahko, da bi bili najboljša različica sebe in to je DOBER ČLOVEK.

Samo eno možnost imamo. Samo eno možnost za to življenje. Zato je najbolj pošteno, da se ga trudimo živeti najbolje kot znamo. Ker ko bomo odšli, bo to ostalo. Naša zgodba v drugih ljudeh. V ljudeh, ki smo se jih dotaknili. V ljudeh, pri katerih smo pustili spomin.

Verjamem, da se bomo nekoč spet srečali. Na ta način mi je lažje živeti brez njih.

Ne pozabimo nanje in upajmo, da se imajo dobro, kjerkoli že so.

V spomin na ...
Špela Peterlin

Ni to vprašanje ringa norosti,
ni to marnja norosti.
Povej tema, da ni to dar,
da to bridek je čar.

Ta nož mi v hrbet je zaril
vse niti diha v rano spremenil.
Koža odprtina je postala
z vso svinjarijo umazana roka pepel je trosila.

Nosil in nosil moje si meso in kri,
v roki krvavi umazani brez sramu z obzorjem
smeha.
Tvoja past, ki v prepad me je vodila.
Vrv okoli vratu mi zavila.

Ne! Želja tebe! Tebe, ki si smrad!
Tebe, ki ubijaš!
O, ne!
Bog ti nad betico gleda!

Monika Bohinec

TO KAR BO

Temna energija v meni se prebujajo,
neznane občutke v meni vzbujajo.

Čutim, da skozi mene hočeš vdreti,
v meni še zadnjo svetlobo zatreti.

Ta strah me neznansko privlači,
v črno tančico mi dušo oblači.

Oči čiste kakor led ...
... kdor jih umaže naj bo preklet ...

Črn oblak skozi dušo mi drvi,
dovolj za mene bilo je krvi ...

Monika Bohinec

Zagledala sem dečka, ob strani je stal, ko sem ga vprašala, zakaj, je zalostno dejal: Na svetu sem sam, svetu sem sam, bratov in sester jaz ne poznam, nimam očeta in matere ne, zame na svetu ne mara nihče.

Družinsko nasilje je povsod okrog nas

Družinsko nasilje je le ena izmed mnogih oblik nasilja. Toda družina je še vedno temeljna enota naše družbe in začetek življenja nekega življenja. Ni treba iti daleč, da bi v praksi spoznali, kaj je družinsko nasilje. Le čez domač plot pogledajte, na drugo stran ulice.

Zgodba, ki vam jo opisujem, je le ena izmed mnogih, na žalost še bolj krutih in krivičnih. Pogosto slišimo in beremo o njih. A na žalost še vedno premalo. Tu bi rada izvzela rumeni tisk, ki tragedijo objavi, ko je žrtev že prizadeta, največkrat fizično. Toda njihov namen je drugačen od mojega. Mediji objavijo dogodke, da bi povečali svojo tiražo. Jaz pa vam danes pripovedujem življenje mojih znancev. Rada bi rada opozorila na nasilje, ki se dogaja med štirimi stenami naših domov. In to nasilje ni in ne bo nikoli kaznovano.

Ime ji je Ana. Stara je 7 let in obiskuje prvi razred. Ena izmed mnogih otrok. Z navidez poprečnim otroštvom. Ana ima tudi sestrico. Stara je 4 leta, obiskuje vrtec in ji je ime Hana. Kdor opazuje ti dve deklici, meni, da sta rojeni pod srečno zvezdo. Imata hrano, dom, možnost izobraževanja, obšolske dejavnosti. In kup v resnici ne tako malo vrednih oblačil in igrač najboljših blagovnih znamk. Oblečeni sta lepše od sovrstnikov, pogosto pa se tudi pohvalita, da so njene šolske torbe in druge potrebščine stale toliko in toliko 100 evrov.

Ana in Hana sta hčerki ločenih staršev. Nič takšnega. Kot mnogi vrstniki, boste zopet rekli. Da, kot mnogi vrstniki. Toda sestrici ne živita skupaj. Zakaj?!! Razlog je njuna mati, ki je imela nekajletno spolno razmerje s sodelavcem. Ni prav, vem, da je storila napako. In vendar je ne obsojam. Ker v zakonu ni bila srečna. Ljubimec je bil prava popestritev sicer težkega vsakdana. **Njuna mati je bila žrtev psihičnega in verbalnega nasilja. Za katera pravzaprav ne obstajajo zakonske sankcije in jih je praktično nemogoče dokazati.** Za razpad družine torej ni kriva izključno ona, kot vsi menijo – KRIVA STA OBA! Vedno sta krivca dva. Tudi zdaj. Ker je, zgolj na videz, kriva mati, nima pravice govora in odločanja. Kdo bo dobil otroka? Kdo bo plačeval preživnino? Ker si mati zaradi občutka krivde in strahu ne upa na Center za socialno delo, je pristala, da ima en teden ona otroka in drug teden sta obe pri očetu.

Kje sta ti dve deklici doma? En teden v enem kraju in naslednji teden v drugem. Toda ko sta pri očetu, ne smeta nositi maminih oblek. Ker ona ne bo prala, kar pri očetu malomarno umažeta in pomečkata. Oče je tako kupil cel komplet opreme do zadnje nogavice. In ves čas zalogo obnavlja, ker deklici rasteta. Sam pere in lika. Otroka njegove obleke uporabljata, kadar sta pri očetu. Takrat se tudi igrata z očetovimi igračkami. In imata šolski torbi, ki jim ju je kupil .

Naslednji teden sta deklici pri mami. V drugih posteljah, v drugih čevljih, z drugimi igračkami in šolskimi potrebščinami, ki jih ne smeta nesti k očetu, ker jih ta nikoli ne vrne. Spraševala sem se, v katerih oblekah dekleta potujeta od očeta k materi? Nagi? Skoraj. Pa ne mislite, da pretiravam. Skoraj. No ja, v starih premajhnih oblačilih, včasih celo bos, če eden od njiju ne pripelje svoj par čevljev s sabo, ko pride po otroka.

Toda to je še začetek. Pri očetu vedno jesta, kar želita – zrezke in pomfrit. In pri mami sta le enkrat morali jesti zelenjavo z domačega vrta. Ker sta to takoj zatožili očetu. Ta je mami zagrozil, da ji bo po sodni poti odvzel oba otroka, ki ju ne bo nikoli več videla, saj je ona kriva za ločitev. Poslej jeste le še zrezke in čips.

Oče ju je ob koncu tedna peljal na kopanje. Bilo jima je všeč. Mati pa ju naslednji teden na kopanje ni peljala, ker ni imela denarja. Grožnja otrok: "Če naju ne pelješ na kopanje, greva k očetu, on naju bo peljal. Je obljubil, da bo. In kupil nama bo dražje in boljše sladkarije in od igrač karkoli si zaželiva. Še boljše kot ti."

In ko sta prišli k očetu, je Ana v poplavi besa prvič udarila nazaj z naučenim stavkom: "On je bil boljši v postelji kot ti. Mama pa nama bo naslednji vikend kupila nekaj velikega in dragega."

Od začetka šolskega leta pa je še drugače. Ana je pri mami, Hana pa pri očetu. In vsakih 14 dni se zamenjata.

Po treh mesecih se sestrici tako rekoč ne poznata več. Ne videta se, ne igrata se skupaj. Ne znata se več pogovarjati z nobenim od staršev. In ko ju srečata, se v svojim nezadovoljstvu, v svojih otroških glavicah, le še maščujeta. Ker imata drugje boljše igrače in obleke, "s katerimi se sedaj igra sestrica, jaz pa se ne morem."

Takšna je zgodba otrok moje in vaše soseske. Sredi Ljubljane. Toda to je verjetno le nekaj kamenčkov iz mozaika družinske zgodbe. To, kar vidim, ko peljem psa ven. Spoštovati moram namreč zasebnost drugih, se ne vtikati v tuja življenja.

Se Vam zdi srečno življenje teh dveh deklic še vedno srečno?! Ozrite se okrog sebe, prisluhnite stenam, otrokom, družinam. Odprite oči, opazujte. In ne recite, da to ni vaša skrb. Otroci so skrb nas vseh. So slika naše družbe. Nas samih.

Naj bo ta moja zgodba opozorilo in prošnja: poskušajte pomagati rešiti mala življenja. Odpreti oči, ušesa, srce ...

Lidija Vučajnik

Si življenje,
od tistega trenutka dalje
prvi in edini
ki raste v meni.
Ljubim vse kar si,
tvoje žile,
zaprem oči in plavam v tvojem telesu.
ni telo, ampak neka oblika
nezemeljske
ljubezni v človeški obliki.
Zakaj me gledaš tako občudujoče?
Ne vem, če bom kdaj verjela – sebi.
Vsak tvoj pogled kaže zvestobo,
ta sega prav globlje od tvoje duše.
Gibi kot milijon dimenzionalna
obleka,
drsi po odru samo zato
da obleče mene
Nepojmovljiva je tvoja ljubezen
od nje lahko živim neskončno.
v tvojih očeh
me ne sleci
nikoli.

Monika Bohinec

Večno nekdo

2. del literarne zgodbe o nasilju in ljubezni

Večno nekdo je zgodba o mladostnici, ki živi ob z alkoholom zasvojeni materi in nasilnim očimom. Vse dokler enkrat ne izgubi razuma in očima ubije ...

Sanjo sem prvič srečala med enim izmed mojih dolgih sprehodov po parku. Sama je sedela tam na klopci, povsem zamišljena, zamaknjena in srečna. Čeprav je njena mimika jasno izražala, da ne želi, da bi jo kdorkoli motil, sem kljub vsemu prisledla in začela z neko neumno debato o vremenu. Še danes ne vem zakaj, ampak nekaj na njej me je tako neustavljivo privlačilo. In kljub začetnemu presenečenju ter nelagodju, sva kmalu zapadli v debato ter pozabili, da se poznavata komaj pet minut. Ko se je stemnilo, pa sva pogovor nadaljevali še na kavi.

To kavo pa sva potem ponovili skoraj vsak dan. Po več ur sva sedeli v čajnici, se predstavili zgolj v sosednji kafič in klepetali o nepomembnih stvareh. Začeli sva spoznavati druga drugo, povedali sva si ogromno o najinih usmiljenja vrednih razmerjih, skratka postala je oseba, ki me je zagotovo poznala bolje od vseh. In čeprav najini pogovori ponavadi tematsko res niso bili posebej globoki, je kljub vsemu najbolj štel občutek bližine in dejstvo, da sem vedela, da je nekdo tam, ko ga potrebujem. Spoznala sem tudi, kako narobe sem jo pravzaprav precenila, kajti bila je izredno inteligentna in to je verjetno lastnost, ki jo na ljudeh najbolj občudujem. **Pogosto sem jo klicala sredi noči, samo da sem pregnala svoje krute sanje, o katerih sem ji tolikokrat hotela povedati, a nikoli nisem zbrala dovolj poguma.** Ko sedaj razmišljam, kaj sva govorili vse te noči, se sploh ne spomnim, a nikoli nisva molčali. Pogosto sva tudi hodili skupaj ven, spoznala sem njene prijatelje in marsikdaj sem ji zavidala njeno brezskrbno, lepo urejeno življenje. A tega ni nikoli izvedela. Kot tudi ni nikoli izvedela, zakaj sem tako zaprta vase in me je, kot je rekla sama, težko razumeti. Baje sem preveč egoistična in mogoče ima prav. Imam izredno težaven karakter, mogoče sem tako ponosna nase, ker se mi zdi, da sem si ga izklesala prav sama v težkem boju s sabo in drugimi. In ker se mi konec koncev zdi, da sem sama edino na kar se lahko zanesem, edina oseba, ki me ne bo razočarala. Poleg tega pa sem vedno bila samotarka, ki se je zapirala pred svetom. In takšni navsezadnje morajo ljubiti samega sebe, drugače propadejo.

Kakorkoli, to je bila osnova za najine kasnejše nespoznanje. Povod pa je bil povsem drugačen.

Ona in Matjaž. Predstavila sem ju in pogosto smo hodili skupaj na pijačo. Sprva se nista najbolje razumela, a mi je nekako uspelo, da sem ju zblížala. Pa sta se preveč zblížala. Po več ur sta vsak dan klepetala po telefonu in med njima se je začela rojevati pristna romanca. Ljubezen. Jaz pa sem se počutila povsem odrinjeno. Sploh mi nista več zaupala svojih težav, pogosto sta govorila o meni za mojim hrbtom, poleg tega pa sta mi ves čas lagala o tem, kam gresta, s kom sta. In tako sem se sprva oddaljila od njiju, nato pa sem se z obema tudi sprla. Res je, bila sem zlobna, a nikakor si nisem mogla pomagati. Spet sem se počutila razočarana, prevarano, neljubljeno. Takrat so se ponovno obudile vse moje travme iz preteklosti in spomnim se, da sem razmišljala nekako takole:

»Kako prekleto je to življenje. Kako noro. Tako se trudimo za srečo, pa je vendarle ne moremo obdržati. Tokrat sem izgubila najboljšo prijateljico, kar sem jih kadarkoli imela. Koliko lažje se je raziti z nekom, ki ga ne maraš, kot z nekom, ki je najpomembnejši del tebe. Pa ga sploh ne moreš kriviti. **Priznam, mogoče naju je uničilo moje ljubosumje. Toda tako je. Tako sem**

čutila. Tega nič ne more spremeniti. Kako prekleto. Kako noro je vse skupaj. Nihče ni kriv. Samo to prekleto življenje. Koliko lažje bi bilo, če bi lahko nanjo stresla svojo jezo. Res je, bila je psica. Toda ni tudi ona zgolj iskala sreče? Sedaj ima njega. Sedaj me ne potrebuje. Kako noro je to, ko pa vendarle ni res. Toda ne morem si pomagati. Kako nemogoč občutek je to. Popolna nemoč. Ni veš, da se je usoda poigrala s tabo. Ko ni rešitve, pa naj se še tako trudiš. Pomislim na vse skupne trenutke. Koliko lepega sva si dali, pa vendarle se je vse skupaj končala tako. Nikoli ne bo sprave. Prijateljstva. Srečnega konca. Pač ne vidiš več koraka naprej. Steze, ki bi te rešila. Poti. Upanja. Vse te trga od bolečine pa vendarle ne moreš spremeniti ničesar. Ne moreš obvladati svojih čustev. Odrezali so ti kos telesa, ti pa lahko zgolj gledaš in žaluješ. Ni stvari, ki bi zlomljen odnos ponovno povežalo v celoto. Ni upanja. Končano je. Kaj naj naredim? Najhuje je, da ničesar ne moreš.

In čeprav je ta trenutek nemogoče misliti karkoli drugega, moraš biti hvaležen za to, kar si imel. Naredilo te je boljšega. Drugačnega. In mogoče je vse naše življenje sestavljeno zgolj iz tega. Iz let iskanja in sekund najdbe. Pa vendarle moramo biti hvaležni za vsak najmanjši žarek. In morda bom tudi jaz lahko nekoč gledala brez bolečine na vse skupaj. Mogoče.«

To sem ji takrat tudi povedala in potem sva poskušali vse skupaj nekako zgladiti. Uspelo nama je, toda le za kratek čas. A kmalu so se najini prepri ponovili in še poglobili. Ugotovila sem resničnost tega, da ni stvari, ki bi zlomljen odnos ponovno povežala v celoto, kajti očitki ostanejo in ves čas se ponavljajo stare zgodbe. Dogodki kot so ti nas preveč zaznamujejo, da bi lahko potem še ponovno verjeli v to osebo, rane ostanejo in v najbolj neprimernem trenutku stara bolečina ponovno zaživi. In tako sem tudi jaz dokončno izgubila edina prava prijatelja, ki sem jih takrat imela.

Kajti nekako ji je uspelo tudi Matjaža odvrniti od mene. Revček je bil tako zaljubljen, da sploh ni videl resnice. Ona je bila svetnica in karkoli je naredila, je bilo božansko. Kajti to je počela boginja. Kako noro je vse skupaj. Kako banalno. Verjetno sem bila za njegovo odtujitev v veliki meri kriva tudi sama, saj sem v želji, da ne bi izgubila nje, marsikdaj rekla kakšno gorko na njegov račun. In ona tega seveda ni pozabila izkoristiti. Kakšna psica je bila. Kakšna psica je. In kako neumna sem bila. Tudi sama sem prepozno spoznala, da je on edini, ki je česarkoli vreden.

Spomnim se neke skupne pijače, na kateri sem govorila zgolj z njim, ona pa se je odločala med ignoriranjem in zmerjanjem. Sploh me ni pozdravila, kritizirala je mojo obleko, me brcala pod mizo. Kakorkoli, kruto je v kaj se lahko spremenijo stara prijateljstva in kako lahko dober človek postane nekakšna neprepoznava gmota prevzetnega, vzvišenega, neumnega in hudobnega. Toda trpela je. In vsi vemo, kaj dela bolečina z ljudmi. Jaz še najbolje.

Spet sem bila sama. Spet obupana. Spet z zlomljenim srcem. Le da sem tokrat spoznala temačnosti življenja, izgubila sem tiste sanje, v katere sem kot majhna deklica tako močno verjela. Tiste sanje, ki so me držale pokonci, ko je bilo najhuje. Edino, kar mi je ostalo, je bil spomin na truplo vrženo v vodnjak poleg moje hiše, nočne more o njegovem vstajenju in vera, da enim sreča ni namenjena. Kljub vsemu pa sem se naučila, da štejejo res zgolj trenutki, te pa si v tem peklu, ki ga imenujemo življenje, lahko ljudje, ki znamo biti tudi kdaj pa kdaj dobri, lahko damo. In teh, ki sem jih preživela s prijatelji ali moškimi, ki sem jih ljubila, mi na nek način nihče ne more vzeti. Ko le moje srce ne bi tako krvavelo, bilo tako nezaupljivo in nezmožno ljubezni. Mogoče je najhuje to, da sem bila prepričana, da sem svojo največjo ljubezen že doživela, pa sem jo izgubila. A kot sem se naučila kasneje, ne ljubimo le enkrat v življenju. Morda ljubimo zgolj eno dušo, a ta se nam lahko prikaže v različnih obrazilih. A tega takrat še nisem vedela, za to spoznanje sem morala umreti.

Vendarle so bili to eni izmed hujših dni v mojem življenju. Zapadla sem namreč v globoko depresijo. Mogoče sem imela prej

I sat down on the street, took a look at myself ... said where you going man you know the world is headed for hell
say all goodbyes if you've got someone you can say goodbye to

res precej težjo življenje, a se nisem pretirano zavedala njegovih lepote. Sedaj pa sem spoznala, da ni vse tako črno in da obstajajo ljudje, ki so srečni. Pravzaprav sem tudi jaz za kratek utrinek bila. Ves čas sem namreč hrepenela po ljubezni in prijateljih, ko pa sem to končno našla in mi je pomenilo bistvo mojega obstoja, se nisem mogla sprijazniti s ponovno samoto, ki se mi je zdela nevredna življenja. Začela sem verjeti, da zaradi svojih preteklih dejanj nikoli ne bom našla prave sreče, saj konec koncev po krščanski morali umor predstavlja smrtni greh. In Boga sem se vedno bala. Sprva sem še verjela vanj, potem pa sem ob kopici razočaranj izgubljala upanje. Kljub vsemu pa ga je nekaj še vedno ostalo v meni in v najhujših stiskah sem ponovno odkrila svojo vero. Ko sedaj iščem vzroke, glavni razlog najdem v večnem strahu, da bi me odkrili, povod pa v Matejevem odhodu. In čeprav me je prav on pahnil v to stanje, je bil prav tako moj rešitelj.

V tistih dneh nisem počela ničesar. Ne jedla, ne spala, ne zapustila hiše. Zgolj ležala sem, se smilila sama sebi, razmišljala o preteklosti in brez upanja gledala v prihodnost. In moja preteklost je takšna, da o njej ne smem razmišljati, v nasprotnem primeru namreč nisem sposobna sprejeti same sebe. In tega sem se počasi zavedla, a rešitev sem iskala na napačen način.

Ponovno sem namreč poskušala pozabljati preko seksa. Tokrat sem se še bolj radoživo predajala vsem, ki so me hoteli. No ja, skoraj vsem. Izločila sem namreč vse tiste, ki so me vsaj malce privlačili in vse tiste, ki so se trudili biti prijazni ali zgolj govoriti z mano. Sama sebe sem prezirala in hotela sem, da mi ta prezir pokažejo tudi drugi. Počasi sem se navadila na internet, še posebej na različne sadistične forume. Tam sem se namreč sprva ponujala vsem, ki so hoteli izživeti svoje nasilne fantazije. Ko pa sem prišla v njihov krog, pa sem tako navdušila vse in odtlej so oni iskali mene. Kako je pravzaprav zanimivo, kako tukaj ne najdeš nekih klasičnih nasilnežev, ampak moške, ki vedno igrajo mirne moške in očete. Uspešneže, ki vedo, kaj hočejo in jim ni mar za žrtve.

Njegov nick je bil bolečina in takoj me je pritegnil. Dolgo sva klepetala preko spleta, dokler se nisva dogovorila, da se srečava. Da bo igral mojega posiljevalca. Stala sem tam na ulici, dokler me ni nekdo napadel. Vse je bilo dogovorjeno in vedela sem, da je on, a jaz ga zaradi pravil igre ne bi smela videti. Najprej me je podrl na tla, nato pa je odnehal. Osvobodila sem se in pred sabo sem zagledala njegov obraz. **Obraz edinega človeka, ki sem ga resnično ljubila.** Zgolj zrla sva drug v drugega.

Zasmejal se je, a njegov smeh je bil žalosten in prisiljen. Vedela sem, da bi najraje zajokal. Dogovorila sva se, da igre ne bova nadaljevala, a bova kljub vsemu odšla na kakšen čaj. Kot vsak normalen par, če le ti sploh obstajajo, sva klepetala tam v lokalni o vremenu, športu in politiki. Po več urah brezpredmetnega pogovora, sva vedela, da bi se morala ločiti, a tega nihče izmed naju ni zmožel. Zgolj sprehajala sva se in najini prsti so se prepletli. Nežno. A hkrati sva si želela, da bi obstalo tako za večno. Čutila sem njegovo ljubezen.

Nato sva odšla do najinega kraja. In tam sva se ponovno ljubila. Ne vem, mogoče je moja napaka, da sem preveč obsedena s spolnostjo. Da vse probleme rešujem tako. Toda le takrat je nek del mene, ki je v mladosti vedno trpel, zadovoljen. Le takrat sem na nek način mirna in pripravljena sprejeti druge. Vendar pa je bilo tisto najino ljubljenje povsem spontano. Polno potrebe in ljubezni. Hrepenenja. Poznal me je tako, kot me ni poznal še nihče. Intuitivno je predvidel vsak moj gib, vsako mojo reakcijo. In njegov jezik me je povsem obnorel. Kot bi se najini energiji pretakali in povezali v nerazdružljivo celoto. **Nikakor nisem mogla najti načina, kako bi ga dovolj vsrkala, se ga dovolj naužila, dovolj oprijela. Oklepala sem se ga in nikoli več ga nisem hotela spustiti.** Edino kar sem želela, je on. Ni mi bilo

mar, če naslednji trenutek umrem, samo, da bi bil on ob meni. Nikoli ga nisem dovolj poznala, a vedno sem ga ljubila in razumela.

Potem sva tam ležala objeta in nisva se hotela ločiti. Več ur sva molčala in nihče izmed naju ni upal spregovoriti. Razbiti idile. Ponovno sem se spraševala, zakaj nisva skupaj. Ponovno nisem našla odgovora. Ponovno me je poljubil. Ponovno sem se mu odzvala. Ponovno predala. Tako sva bila še ves naslednji dan. Nato je odšel. Mi rekel, da bom vedno edina. Da me bo vedno ljubil. Da me je vedno ljubil. Nisem ga hotela spustiti. Čutila sem, da odhaja za vedno, a ga nisem znala zadržati. Pozabila sem na ves svoj ponos in ga rotila naj ostane. **Kot majhen otrok sem ga držala za roko in klečala pred njim kot nisem nikoli pred Bogom.** On pa je rekel le, nikoli ne boš razumela. In res nisem. Pa ne tega, česar je mislil, da ne bom.

Nikoli ne bom razumela tega, da me je pustil tam, samo. Tako prekleto samo. Brez življenja, kajti moje je odšlo z njim. Nikoli ne bom razumela tega, da mi ni zaupal. Nikoli ne bom razumela tega, da mu moja ljubezen ni bila dovolj. **Nikoli ne bom razumela tega, da se je lahko usedel v avto in zaprl garažo.** Nikoli ne bom razumela tega, da je vžgal avto in si ni premislil. Nikoli ne bom razumela tega, da so poročali, da je umrl. Nikoli ne bom razumela tega, da je umrl. Nikoli ne bom razumela tega, da me je zapustil. Nikoli ne bom razumela tega, da je mrtev in ga ne bom nikoli več videla. Nikoli ne bom razumela tega, da sem sedaj sama. In nikoli ne bom razumela, zakaj me Bog tako sovraži.

In nikoli si ne bom oprostila, da sem dovolila, da je storil to. In nikoli si ne bom oprostila, da sem mu dovolila oditi. In nikoli si ne bom oprostila, da mu nisem znala pomagati. In nikoli si ne bom oprostila, da nisem vedela, kaj bo storil. Morala bi nekaj storiti, nekako spremeniti to najino prekleto usodo, tako pa sem samo neumno stala, ko sem zvedela za njegovo smrt. Še jokati nisem znala, sicer pa solze tako ali tako ne bi ničesar spremenile. Sploh ne znam povedati, kaj sem takrat čutila. Verjetno ničesar. Nisem se zavedala. Vse so bile le sanje, iz katerih bi se morala vsak čas zbuditi, a budilka je ostala nema.

Kako sem pravzaprav izvedela, da je umrl? Po dolgem času me je poklical Matjaž in me prosil, da bi mu pomagala pri neki raziskavi za nov članek. Pisal je članek o samomorilcih zadnjega tedna. Takrat nisem imela niti najmanjšega pojma, kdo so in v kaj se bom zapletla. Pa mi je pokazal slike. In bil je on. Moja edina in največja ljubezen. Zgolj izpustila sem tiste slike in stekla domov. Sploh nisem mogla jokati. Nisem mogla verjeti. Razumeti. Upala sem, da ima brata dvojčka, da gre zgolj za foto-montažo, da je prejel pogodbo za film. Našla sem tisoče možnih vzrokov, čeprav sem več čas vedela, da je vse zgolj iluzija. Resnico sem čutila. Slutila. Že takrat, ko sem ga zadnjič videla, sem vedela. Morda sem ravno zaradi tega klečala pred njim. Ga prosila. Rotila. Toda to je iz moje duše do mojega razuma prišlo prepozno. Tako nepreklicno prepozno. Nepreklicno. Poti nazaj več ni. Pizda.

Zaklenila sem se v sobo, vse dokler ni Matjaž pritekel za mano. Nisem mu odprla. Dolgo je trkal tam in po kakšne pol ure, uri ali dnevu, je vlomil v sobo. Mislil je, da so me zgolj slike tako pretresle ter se bal, da sem tudi sama razmišljala o samomoru. Čeprav nisva bila več prijatelja, je takrat med nama ponovno zagorela nekakšna iskra in v navalu zaupanja sem mu povedala vso zgodbo o nama. Bil je šokiran, a kljub vsemu je razumel. Bil je edini človek, ki je takrat razumel.

Razumel, kako prekleto boli, če te zapustijo. Ne da bi vedel zakaj. Če se dan in noč obtožuješ. Če ti nič ni jasno in vsak trenutek, vsak prekleti trenutek tega prekletega življenja, upaš, da ni resnično. Da so vse le sanje. Neke nore šale. Karkoli. Vsako sekundo te preseka takšna bolečina, da ni živega bitja, ki bi jo bil sposoben preživeti. Kako prekleto lahko boli ljubezen. Kako prekleto lahko boli smrt. Kako prekleto lahko boli življenje.

Njegovega pogreba se sploh ne spomnim. Vem, da nisem mogla jokati. Vem, da sem zgolj preklinjala. Boga. Ljudi. Sebe. Njega. Tega ne bi smel narediti. Ampak, ko pa ga tako prekleto razumem. Če bi imela vsaj malo poguma, bi tudi sama to naredila. Takoj. V sekundi. Kako je lepo biti mrtev. Ko ti nihče ne gnjavi. Ko ni vsega tega prekletega sveta. Smrt. Joj, kako mu zavidam.

Tudi Matjaž in Sanja sta prišla na pogreb. Matjaž je bil človeški, ona pa... Ne razumem, kako se lahko ljudje tako spremenijo. Na pogrebu se je metala po njem. Očitno še morilka bolj spoštuje družbene norme kot ona. To ne moreš verjeti. In sploh mi ni niti sožalja izrekla. In ko sem ji potem nekoga predstavila, čeprav ne vem, kako sem sploh prišla na takšno idejo, ampak slučajno smo skupaj sedeli na sedmini, mu niti roke ni dala. In on je ostal tam z iztegnjeno roko. Kako se lahko ljudje tako spreminjajo. In kako je lahko svet tako prekleto... Nimam besed. Spet sem ostala brez vsega. Brez njega. Brez ljubezni. Brez prijateljev. Brez kogarkoli, s komer bi sploh lahko govorila. Mu povedala, kako prekleto težko mi je. Morda bi še lahko zaupala Matjažu. Ampak ona krastača me sploh ni spustila poleg. Saj vem, da je njen. In pizda, verjetno ga ne bom pofukala na pogrebu edinega človeka, ki sem ga ljubila. Toda ona je očitno mislila ravno to. To bi bilo že smešno, če ne bi bilo tako prekleto tragično. Tako prekleto tragično.

Potem sem odšla. Nekam. V neke hribe. Gozd. Zgolj hodila sem. In tekla. In kadila. In se hotela ubiti. In še danes mi ni jasno, kako nisem tega storila že takrat. Pizda. Fuk. Življenje. Nesmisel. Pizda. Tega se nisem hotela več iti. Sita sem bila igre, v kateri veš, da ne boš nikoli zmagal. Igre, kjer zgubljaš in ki nima pomena. Življenje je v bistvu največja zasvojenost z igrami na srečo. Gozd torej. Zgolj blodim. Upam, da se bom izgubila in ne bom nikoli več našla poti nazaj. Nikoli. Da bom končno umrla. Sama. Daleč proč od tega prekletega sveta. Ki tako ali tako ni vreden ničesar. Popolnoma ničesar. **Ljudem se lahko mečeš pod noge in tuliš, da ne bo nihče reagiral. Morda se ti bodo smejali. Rekli, da si mentalno zaostal ali čustveno labilen in te strpali v neko umobolnico.** Bogu in hudiču za hrbtom. Da se te znebijo. In da potem nimajo slabe vesti. Naredili so vse, kar je bilo v njihovi moči. Pizda. Seveda. Takšen je ta svet. Najprej te ubijejo. In potem rečejo, da ne smeš umreti, ker to ni v skladu z družbenimi normami in pravili tega neumnega človeštva. Seveda.

Blodila sem torej tam nekje. Skoraj sem se spotaknila ob grudo človeškega mesa, ki je ležala tam. Zgolj smejal se mi je. Bil je tako čudno dobre volje. Pa vendarle se je videlo, da je vse zlagano. Navezal je pogovor z mano. Mi ponudil eno šutko. Zakaj pa ne? Upam, da bo moja prva in zadnja. Sploh nisem vedela, kaj mi je dal, ko mi je nekaj vbrizgal v žilo. Kako noro se mi je zdelo to. Razmišljala sem, če ima slučajno aids. Zasmejala sem se. Zakaj pa ne? Še ena zabavna prigoda v mojem življenju. Bilo bi prav komično. Torej, začelo je delovati. Najprej sem začutila rahlo omotico. Nato pa mi je bilo tako lepo. Pozabila sem, da je mrtev. Pozabila sem, kako je, če te vse boli. Pozaba. Kako lepa beseda. Nato sem zaspala. Po vsem skupaj. In zjutraj sem se zbudila in njega ni bilo nikjer več. Spet sem bila sama. **Opazila sem, da sem bila slečena. In mislim, da sem krvavela. Očitno je bilo vsaj komu lepo to noč.** Nekako sem se mu očitno mogla zahvaliti. Očitno ni res nič več zastonj. Dandanes. Vse se plača. Še malo pa boš moral plačati, pa se boš lahko ubil. Zakaj pa ne. Najameš plačanega morilca, pa naredi tisto, česar sam ne zmoreš. Kako mora biti to lepo. Božansko. Kako zanimivo bi bilo delati načrt svojega umora. Mu poveš, kje in kako te lahko ubije. Čista poezija. Nato me je nekdo odkril. Klicali so policijo. Potem sem bila nekaj časa na neki kmetiji. Kjer so me baje psihično zdravili. Seveda. Saj, ljudje so bili celo prijazni. Toda kot da mi je bilo mar za to. Spet sem se spomnila njegove smrti. Pizda.

Mrtev je. In jaz tukaj meditiram, ko mi nekdo bluzi o smislu življenja. Poslali so me k psihologu. Čisto simpatičen možiček. Ki se je trudil, da me lahko popelje na pravo pot. Kot da bi prava pot sploh lahko obstajala. Seveda. **Prava pot je on. On pa je mrtev. Tako dokončno in prekleto mrtev.** Saj sem cenila njegov trud. Toda vedela sem, da je zaman. In če je on imel vsaj malo pojma o ljudeh, je to lahko ugotovil tudi sam. Tako prekleto preveč sem zavožena. Sicer pa sploh ne vem, če hočem biti najdena ali kako bi temu drugi rekli. Seveda. Kako prekleto sovražim ta svet. Sploh nočem biti najdena. Brez njega sem zgubljena. Za vedno. Na veke vekov. Amen. Kakšen kaj mora biti pekel? Verjetno bi znal biti prav zanimiv. V primerjavi z življenjem, je to verjetno pravljica. Kaj je še sploh lahko hujšega od življenja? Mojega življenja. Je sploh moje? Če pa nimam nikakršnega vpliva nanj.

Nato so me ponovno prepustili največji mučiteljci. Sami sebi. Hodila sem sem in tja. Počela to in ono. Prišla nisem nikamor. Naredila nisem ničesar. Nič. Prazen nič. Vse je zgolj bedarija.

Obiskala sem njegov grob. Tako lep grob. Tam sem lahko ležala in mu bila blizu. Vse noči sem prespala tam. Na tisti prelepi preletni mrzli zemljici in sanjala, da sem z njim. **Neko noč se mi je utrgalo in sem se z golimi rokami prikopala do njegove krste. Razbila sem lesen pokrov in jo odprla. Takrat sem videl njegov obraz. Gnili. Zmaličen. Ubog.** Od njega so ostali zgolj še kosi mesa. Le kje je njegova duša, ki me je znala tako lepo razveseliti. Njegova zlata duša. Toda jaz sem jo iskala ob telesu. Poljubljala sem njegov zmaličen obraz. Njegov gnili obraz, ki je bil lepši od obraza vseh ljudi. Njegov zlati obrazek. Tako sem ga stiskala k sebi. Toda on je sedaj tako smrdel. Tako je bil drugačen. Potem se mi je utrgalo in sem kričala. In jokala. Se drla. Kako so mi ga lahko vzeli. In potem se ničesar več ne spomnim. In nato sem nenadoma pristala doma v svoji sobi. Ne vem, kako. Očitno sem blodila v svoji norosti. Očitno sem bežala proč od njegovega groba. Odšla sem do vodnjaka. Kakšno je kaj truplo te zveri, ki sem jo ubila. Kaj pa če on plačuje kazen za moje grehe. Ne ... To se ne sme zgoditi. Nikoli. Onadva nista povezana. Ničesar skupnega nimata. Prekleto. Razen tega, da sta oba mrtva. Nato sem spala. Spala. Spala. Sanjala, kako so vsi umirali. Sanjala, kako se me prebičali. Kako se me pretepli do smrti. Kamenjali. Kako so me skurili na grmadi. Kako so me nabijali. Eden za drugim. Prvi. Drugi. Tretji. Stoti. In vsi so se potem spremenili v nekakšne čudne gmote. Očitno res pogubljam ljudi.

Pa sem se odločila, da bom normalna. Ali takšna kot si želijo, da bi bila. Joj. To je že tako smešno. Saj nisem zdržala več kot en dan. In potem sem spet zapadla v depresijo. Toda počasi, dan za dnem, se je moje stanje izboljševalo. Ponovno sem začela s svojim novinarskim delom, čeprav skorajda nisem mogla napisati članka o takšnih in drugačnih divah, ki imajo blazne probleme, ker jih je njihov zadrogirani tip prevaral z neko cipo. Ampak, kako zanimivo je, kako ljudje uživajo v tem. Kako uživajo v masaklu slavnih, ki propadajo. Očitno res ne prenašajo sreče drugih. Ne marajo tuje moči.

Potem sem se trudila nekako po svoje preboleti. Poudarjam, da zgolj trudila. Preprosto tako, da se nisem izogibala ničesar. Pijača. Cigareti. Takšne in drugačne droge. Le seksa več nisem prenašala. Nisem se bila zmožna dotakniti moškega telesa, ker me je preveč spominjalo nanj. Nanj. Na mojo ljubezen.

In čeprav ga nisem nikoli prebolela, bi bilo vse še mnogo slabše, če ne bi spoznala nje. Ona. Moja nova ljubezen. Naslednja žrtev. Sama sem sedela v baru in kot že tolikokrat do sedaj pila že svoje četrto pivo. Ali peto. Ali šesto. Ne vem. Nikoli jih nisem štela.

Se nadaljuje